

POZIVAMO ČLANICE IN ČLANE DIS,
DA VKLJUČIJO V DIS SVOJE HČERE, SINOVE,
VNUKINJE IN VNUKE.

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, OKTOBER 2013 – Št. 101–102

PROGRAMSKO-VOLILNA SKUPŠČINA DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Delovno predsedstvo na programsko-volilni skupščini DIS 29. 6. 2013 (Foto: Alojz Rupar)

V Ljubljani je bila 29. junija 2013 v veliki dvorani na Linhartovi 13 programsko volilna Skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

Na Skupščino DIS so bili povabljeni delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS. Udeležba na Skupščini DIS je bila velika, udeležili so se je tudi člani Izvršnega, Nadzornega odbora in Častnega razsodišča DIS ter častni član Skupščine DIS.

Skupščino je začela predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** in se najprej zahvalila za nastop Partizanskemu pevskemu zboru.

Nato je dejala: »Pričenjam Skupščino Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in vse navzoče lepo pozdravljam. Tako kot vedno na naših srečanjih se tudi naše misli vračajo v težke dni izgnanstva in trpljenja slovenskega naroda med drugo svetovno vojno. Mnogih izgnancev ni več, več kot 52.000 slovenskih izgnancev in beguncev je že umrlo, več kot 2000 jih počiva daleč od domovine, ker so umrli v izgnanstvu in begunstvu. **Samo od junija 2009 do junija 2013 je umrlo 1767 naših članov, njihova imena so objavljena v Vestnikih DIS zadnjih štirih let.** Vsem umrlim izgnancem in beguncem se poklonimo s trenutkom tišine. Slava jim!

Skupščina DIS je sklicana z namenom, da pregledamo delo v letih 2009 do 2013 ter načrtamo programske usmeritve za delo do leta 2017.«

Nato je pozdravila vabljenе goste: **Janeza Podržaja**, predsednika Zveze društev vojnih invalidov Slovenije, **Ivana Pivka**, častnega predsednika Društva vojnih invalidov Slovenije, **Julko Žibert**, svetnico Mestne občine Ljubljana, **Janka Heberleta**, Zveza borcev ljubljanskega območja, **Matjaža Špata**, predstavnika koncentracijskih taboriščnikov, **Angelo Zadnikar**, podpredsednico Društva civilnih invalidov Slovenije, in **mag. Franca Žnidaršiča**, častnega člana DIS.

Nato je predlagala dnevni red programsko-volilne Skupščine DIS in delovno predsedstvo: **Majdo Cvetanovski**, delegatko KO DIS Maribor Tabor, **Valentina Cimpriča**, delegata KO DIS Cerknica-Logatec, in **Alojza Kilerja**, delegata KO DIS Veliki Trn.

Za zapisnikarja in overovitelja zapisnika je predlagala: **Stanislavo Biček**, za overovitelje zapisnika pa **Antona Naroglava**, delegata KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik, in **Štefko Troha**, delegatko KO DIS Ljubljana Center.

Nato je vodenje Skupščine DIS prevze-lo delovno predsedstvo in skladno s poslovnikom so bili izvoljeni še drugi organi Skupščine DIS.

Za verifikacijsko komisijo: **Jožef Kveder**, delegat iz KO DIS Domžale, **Jožef Vajdič**, delegat iz KO DIS Brestanica in **Tatjana Frajle Maslo**, delegatka iz KO DIS Celje.

Za volilno komisijo: **Marjeta Pešec**, delegatka iz Zagorja, **Anton Žmavcer**, delegat iz KO DIS Slov. Bistrica, **Marjan Žibert**, delegat KO DIS Jesenice na Dolenjskem.

Za komisijo za sklepe: **Jolanda Želj**, delegatka iz KO DIS Maribor Rotovž-Pe-snica, **Terezija Repovž**, delegatka iz KO DIS Šentjanž, **Rok Kržan**, delegat KO DIS Bizeljsko.

Vsi delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS so z vabilom prejeli poročilo o delu od junija 2009 do junija 2013, ki je bilo tiskano v brošuri in opremljeno s slikami pomembnejših dejavnosti DIS v tem obdobju. To poročilo si člani DIS lahko ogledajo pri Krajevnih in Območnih organizacijah DIS. Delegati so prejeli z vabilom tudi predlog programskih izhodišč za delovanje DIS do leta 2017 in finančno ovrednoten program dela Skupščine DIS in njenih organov za leto 2014.

Uvodni govor o poročilu o delu in programu dela za leto 2014 je imela predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**. O financiranju

Dnevni red programsko-volilne skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev delovnega predsedstva Skupščine DIS, zapisnikarja in overovateljev zapisnika
3. Sprejem dnevnega reda
4. Sprejem poslovnika za delo Skupščine DIS
5. Poročilo o delu Skupščine DIS in njenih organov Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje od junija 2009 do junija 2013
6. Programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2014–2017 in finančni načrt Skupščine DIS za leto 2014
7. Razprava o poročilu in programskih usmeritvah
8. Razrešitev organov Skupščine DIS
9. Predlog kandidacijske komisije
10. Volitve organov Skupščine DIS za obdobje 2013–2017
11. Sprejem sklepov Skupščine DIS
12. Sprejem izjave za javnost

dejavnosti DIS je govoril tudi podpredsednik DIS **Albin Pražnikar**, vsebino izjave za javnost pa je podal podpredsednik **Janez Komljanec**. Zaključke skupščine pa je predlagala **Jolanda Želj**.

Poročilo in predlog kandidacijske komisije je podala **Hilda Marc**, delegatka KO DIS Ljubljana Moste-Polje, za sestav vseh organov Skupščine DIS: za 1 predsednika, za 2 podpredsednika, za 18 članov Izvršnega odbora Skupščine DIS, za 5 članov Sveta Skupščine DIS, za 3 člane Nadzornega odbora Skupščine DIS in za 5 članov Častnega razsodišča Skupščine.

Na osnovi evidentiranih in prispelih kandidatov za organe Skupščine DIS je kandidacijska komisija pripravila predlog tako, da so v organih zastopane vse skupine članov DIS, izgnanci v Nemčijo in kraje nekdanje Jugoslavije, begunci, rojeni v izgnanstvu, in svojci ter zajeta vsa območja Slovenije.

Vsi predlagani kandidati za organe Skupščine DIS so bili izvoljeni.

Na Skupščini DIS so v razpravi sodelovali 4 gostje, 17 delegatov in nekateri drugi udeleženci.

Del gradiva skupščine DIS 29. 6. 2013 objavljamo v tej številki Vestnika.

Del delegatov KO in OO organizacij DIS na programsko-volilni skupščini DIS 29. 6. 2013 (Foto: M. Skledar)

SESTAV ORGANOV SKUPŠČINE DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945, IZVOLJENIH NA SKUPŠČINI DIS 29. 6. 2013

ALBIN PRAŽNIKAR
PODPREDSEDNIK DIS

roj. 14. 2. 1938 v Srbiji. Ima visoko izobrazbo. Izgnan je bil v nemška taborišča. Je član Izvršnega odbora DIS in predsednik finančne komisije pri Izvršnem odboru DIS. V prejšnjem mandatu je bil podpredsednik DIS. Na Skupščini DIS 29. 6. 2013 je bil ponovno izvoljen za podpredsednika Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

IVICA ŽNIDARŠIČ
PREDSEDNICA DIS

roj. 25. 6. 1934 na Bučki. Ima visoko izobrazbo. Je izgnanka v nemška taborišča. Bila je predsednica Rdečega križa Slovenije. Od leta 1991 aktivno deluje v DIS. Od leta 1997 do leta 2001 je bila podpredsednica DIS. Na skupščini DIS 29. 6. 2013 je bila ponovno izvoljena za predsednico DIS.

JANEZ KOMLJANEC
PODPREDSEDNIK DIS

roj. 7. 4. 1938 na Bučki, begunec, ing. strojništva. Bil je več let župan občine Slovenj Gradec. Je član Izvršnega odbora DIS. V prejšnjem mandatu je bil podpredsednik. Na skupščini DIS 29. 6. 2013 je bil ponovno izvoljen za podpredsednika Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

ČLANI IZVRŠNEGA ODBORA DIS

IVAN BABIČ
roj. 24. 7. 1938; izgnan v nemška taborišča.

STANISLAVA BIČEK
roj. 2. 5. 1938; izgnana v nemška taborišča.

EMILIJA DRŽANIČ
roj. 25. 10. 1933; izgnana v nemška taborišča.

MAKSIMILIJAN FEREC
roj. 18. 10. 1936; izgnan v nemška taborišča.

TATJANA FRAJLE - MASLO
roj. 23. 4. 1933; izgnana na Hrvaško.

SABINA GODNIČ
roj. 1. 9. 1941; izgnana v nemška taborišča.

TOMAŽ HOČEVAR
roj. 23. 12. 1933; izgnan v nemška taborišča.

Dr. MILAN JAZBEC
roj. 22. 6. 1956; sin izgnanke.

ZDENKA KAPLAN
roj. 22. 6. 1930; izgnana v nemška taborišča.

MARJAN KOŠAK
roj. 22. 6. 1941; izgnan v Bosno in na Hrvaško

ROK KRŽAN
roj. 4. 8. 1936; izgnan v nemška taborišča.

ANA PIRC
roj. 9. 5. 1946; svojka, hči izgnanca

MARTIN PODLESNIK
roj. 13. 10. 1942; izgnan v nemška taborišča.

STANISLAVA RAČIČ
roj. 14. 7. 1943; rojena v izgnanstvu, Kassel.

ALOJZ RUPAR
roj. 20. 7. 1941; izgnan v nemška taborišča.

MARJAN ŠPEGELJ
roj. 12. 4. 1942; rojen v izgnanstvu na Hrvaškem.

DAVORIN ZDOVC
roj. 2. 8. 1939; izgnan v Bosanski Petrovac.

MARIJA ŽNIDAR
roj. 6. 3. 1941; izgnana v nemška taborišča.

ČLANI SVETA DIS

Mag. FRANC ŽNIDARŠIČ
roj. 11. 12. 1940; izgnan v nemška taborišča.

Prof. dr. JANKO PRUNK
roj. 30. 12. 1942, zgodovinar.

Mag. VILMA BRODNIK
roj. 31. 3. 1962; zgodovinarica, Zavod za šolstvo.

Mag. VLADIMIR ROSTOHAR
roj. 16. 7. 1944; dipl. gradb. inženir.

STANE UHAN
roj. 7. 8. 1954; oblikovalec.

ČLANI NADZORNEGA ODBORA DIS

MIRA ZALAR
roj. 2. 6. 1926; izgnana v Bosno.

VERONIKA KLJUN
roj. 10. 6. 1944; rojena v izgnanstvu v Nemčiji.

KARL LEVAK
roj. 6. 1. 1943; rojen v izgnanstvu.

ČLANI ČASTNEGA RAZSODIŠČA DIS

JOŽE KRIŽANČIČ
roj. 14. 2. 1926; izgnan v nemška taborišča.

OLGA KAMENOV
roj. 2. 7. 1935; izgnana v nemška taborišča.

JANEZ BLAS
roj. 3. 8. 1934; izgnan v nemška taborišča.

JOŽEF POGRAJČ
roj. 26. 3. 1932; izgnan v nemška taborišča.

JOŽE KVEDER
roj. 7. 4. 1941; izgnan v Nemčijo.

Iz uvodnega govora Ivce Žnidaršič, predsednice DIS, na programsko-volilni skupščini DIS v soboto, 29. junija 2013, v Ljubljani

S poštovani delegati in delegatke, spoštovani gostje! Poleg pisnega poročila o delu Skupščine DIS od junija 2009 do junija 2013 in programa, ki ste jih prejeli z vabilom, so bile številne informacije o delu objavljene tudi v Vestnikih DIS. Poročilo smo letos izjemoma opremili s fotografijami, saj vsak pomemben dogodek tudi slikovno ohranjamo.

Vseeno želim nekatere zadeve še osvetliti. Tudi za obdobje, za katero dajemo poročilo, je bila značilna kar velika aktivnost Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 ter Krajevnih in Območnih organizacij DIS. Deluje jih 84, ker se je KO DIS Maribor Tezno združil s KO DIS Maribor Pobrežje.

Čeprav je povprečna starost članstva DIS 78 let, celotna organizacija DIS dobro deluje. Veliko je izražene pozitivne energije, solidarnosti in čustvene inteligence.

Prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma, ki smo ga organizirali v Ljubljani 6. junija 2009, je imel velik odmev.

Zato smo lahko že leto po kongresu, 4. junija 2010, v Ljubljani organizirali še mednarodno konferenco o skrbi za izgnance in prisilne delavce. Udeležile so se je delegacije organizacij iz Evrope, ki so bile tudi na kongresu. Na kongresu so govorili o fašističnem in nacističnem nasilju nad njimi, na mednarodno konferenco leto zatem pa so prišli z referati o tem, kako so na Poljskem, Češkem, Slovaškem, v Rusiji, Ukrajini, Avstriji, Srbiji in na Hrvaškem urejali pravice izgnancev in beguncev in predstavili tudi zakone o tem. Za primerjavo, kaj smo dosegli v Sloveniji, so to dragoceni podatki, objavljeni tudi v posebni knjigi. Na konferenci leta 2010 sta bila imenovana tudi sestav in vodstvo Mednarodnega odbora, ki smo ga ustanovili na kongresu. Ta Mednarodni odbor ima domicil pri Društvu izgnancev Slovenije, sestaja pa se vsako leto v drugi državi. 14. in 15. septembra lani je bil sestanek tega odbora v Ukrajini, v Kijevu. **S tega sestanka smo zopet poslali pismo predsednikom evropskih držav in predsedniku Evropskega sveta, naj preprečijo jemanje pravic žrtvam fašizma in nacizma, s pozivom, naj več storijo za preprečevanje nastajanja neofašističnih in neonacističnih organizacij ter naj dosežejo, da bodo naslednje agresorskih držav v drugi svetovni vojni, zlasti Nemčija, plačale vojno škodo.**

16. aprila 2010 je bila v nemškem mestu Rudolstadt odprta razstava o prisilnem delu izgnancev. Ob tej priložnosti je Televizija Slovenija tam predvajala tudi film »Iznana Slovenci 1941–1945«.

V tem nemškem mestu so kasneje ob odprtju razstave o Ani Frank, v prisotnosti 150 udeležencev podelili DIS-u nagrado za državljanski pogum. Podelitve se ni udeležila delegacija DIS, prosili smo slovenskega veleposlanika v Berlinu, Marka Štucina, da je on prevzel nagrado.

Ponovne pobude za evropski muzej žrtev fašizma in nacizma

V letu 2011 so na veliko prireditve ob 70. obletnici izгона Slovencev in 20. obletnici delovanja DIS zopet prišle delegacije sorodnih društev iz Evrope in ob tej priložnosti je bil v Brestanici tudi sestanek Mednarodnega odbora. **Ponovno sta bili izraženi želja in pobuda, da bi na gradu Rajhenburg nastal evropski muzej žrtev fašizma in nacizma.** O tem se je govorilo tudi na sestanku Mednarodnega odbora v Kijevu lani septembra in ta pobuda je zopet na dnevnem redu tudi letošnjega sestanka Mednarodnega odbora,

6. in 7. septembra v Moskvi. Upam, da bomo do sestanka v Moskvi dobili stališča Muzeja novejšje zgodovine.

Slovenija, zlasti pa občina Krško, bi lahko to možnost dobro izkoristili.

Za seznanjanje Evropejcev o genocidni okupaciji Slovenije in izgonu Slovencev so pomembne razstave Društva izgnancev Slovenije, ki smo jih postavili maja 2012 v Avstriji, septembra na Češkem in oktobra na Slovaškem.

Leta 1942 so izgnali tudi Slovence iz Avstrije in Slovence s slovenskega ozemlja, ki so ga okupirali Madžari. Zato smo aktivno sodelovali na prireditvah v Avstriji, v Celovcu, in na Madžarskem, v Šarvarju, ob 70. obletnici izгона Slovencev.

Vendar se nasilje nad Slovenci v Evropi ne obravnava kot genocid in ne prištevajo nas med žrtve holokavsta. Pri holokavstu naštevajo samo Jude, Rome, Sinte in Poljake. Zato je Zveza za holokavst, s sedežem v Berlinu, zavrnila našo vlogo, poslano na razpis za dodelitev sredstev za širjenje znanja o genocidu in holokavstu med mladimi in za muzejsko dejavnost.

Zato bo treba tej zvezi v Berlinu dati še dodatne podatke o genocidu nad Slovenci.

Na nepoznavanje zgodovine smo opozorili tudi delegacijo Evropske unije, ki je prišla novembra 2011 na DIS.

Tiskali smo tudi brošurico s podatki, kaj vse hranimo v Informacijskem centru DIS. Dobili so jo vsi delegati.

Nadaljnja obnova zbirnega taborišča – hlevov v Brestanici

V zadnjih treh letih smo namenjali precej pozornosti nadaljnji obnovi največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev, v grajskih hlevih in konjušnicah v Brestanici.

V letu 2010 smo obnovili tretji prostor v pritličju, v letu 2011 smo dali izdelati stopnice v zgornji prostor taborišča, leta 2012 pa smo obnovili kar tri prostore v zgornjem delu taborišča. Ponovno se zahvaljujemo Krajevnim in Območnim organizacijam, ker so od članov DIS in iz svojih sredstev prispevale za to obnovo 61.603,62 evra, 18 občin pa je prispevalo 11.396,00 evrov.

Imenski seznam in zneske 4700 članov DIS – darovalcev smo objavili v posebni knjigi. V njej pa ni imen darovalcev iz KO DIS Krško in Leskovec, ker jih niso posredovali, in tudi ni vseh imen darovalcev KO DIS Raka, ker so poslali slabo čitljiv seznam.

Zelo smo bili veseli, da je 8. junija 2013 prišlo v zbirno taborišče veliko članov DIS, ki so si ogledali, kaj smo obnovili z njihovimi prispevki. Poleg tega so prinesli s seboj skrinje, kovčke in razne druge predmete iz izgnanstva. Te predmete smo shranili v enem izmed obnovljenih prostorov taborišča, da bodo na ogled.

V letu 2014 bomo skušali del prostora opremiti tako, kot je bil v taborišču leta 1941. V kleti so že pogradi in slama, v pritličju bomo opremili konjušnico in listnico.

V enem prostoru v pritličju pa so že obešeni panoji s 1850 imeni izgnancev, ki so šli v izgon skozi grajske hleve, pa se iz izgnanstva niso vrnili. Ta seznam bi radi še dopolnili.

Delegati so prejeli brošurico, kjer so objavljeni vsi podatki o obnovi taborišča in kjer so navedene tudi občine, ki so podpisale pismo o nameri sodelovanja z DIS pri obnovi in ohranitvi tega taborišča.

Pomoč na domu

V okviru evropskega leta staranja smo spodbujali solidarnost in pomoč osamelim in onemoglim članom na domu. K temu so bili naravnani tudi številni občni

zbori Krajevnih in Območnih organizacij DIS.

Pripravili smo program za prostovoljce, ki naj bi pomagali v okviru KO DIS pri opravljanju raznih storitev za pomoč na domu. Seminarja nismo organizirali, ker smo dobili zelo malo podatkov, da kdo potrebuje pomoč DIS, češ da to dejavnost opravljajo upokojenske organizacije.

Lani pa smo dobili kar nekaj pobud, da so enkratni obiski na domu premalo in da si člani DIS želijo obiske ljudi, ki so doživljali enako usodo.

Odprto je vprašanje zahtev za poravnavo gmotne vojne škode

Na množičnih prireditvah ob dnevih izgnancev 7. junija vrsto let poudarjamo tudi vprašanje izterjave vojne škode od Nemčije. Prav tako že vrsto let zahtevamo, da naj Slovenija končno vložijo premoženje, ki so ga leta 1945 in 1946 v Sloveniji pustili Avstrijci, Nemci in Madžari, v sklad za poplačilo vojne škode upravičencem, ker je to premoženje po sporazumih in pogodbah ostalo za poplačilo vojne škode Slovincem in za reparacije.

Že leta 2008 smo ministrstvu za pravosodje dali podatke o tem premoženju na Gorenjskem, delno v Mariboru in Ljubljani. Država ni nikoli naredila popisov tega premoženja. Sedaj ko so ustanovili Holding za upravljanje družbenega premoženja, bi bilo prav, da se v sklad za poplačilo vojne škode prenese vsaj milijarda evrov, da bi lahko izgnancem in beguncem vsaj delno poplačali vojno škodo.

Zakaj izpostavljam izgnance in begunce? Zato, ker smo bili izgnani vsi, cele družine, celotne vasi in smo bili ob vse premočno premoženje, kočevski Nemci pa so nam uničevali tudi sadovnjake, vinograde in gozdove. Čeprav so vojno škodo utrpeli vsi prebivalci Slovenije, niso bili tako oškodovani kot izgnanci in begunci. (Doma jim je vsaj kdo varoval premoženje.)

Kakšna je bila vojna škoda?

Vojna škoda je bila popisana in ocenjena. Vojna škoda na zasebni imovini je znašala po popisu iz leta 1945 in 1946 23 milijard dinarjev. Revalorizacija v dolarje je znašala 540 milijard dolarjev. Revalorizacija v evre 2.253.801.000 evrov.

Nemčija je plačala le 2 % vojne škode, pa še to v obliki kreditov, ki jih je Slovenija vrnila.

Leta 2008 je Odškodninska družba imela na voljo 600.000,00 evrov za plačilo vojne škode. Po tem znesku bi znašala realna vojna odškodnina 26,62 % oziroma izgnanci bi dobili za 100 dinarjev

vojne škode 2,609 evra. S tem se nismo mogli strinjati.

Navajam nekaj primerov, koliko bi dobili posamezniki, ki imajo sklepe o odobreni vojni škodi, če bo v predlogu zakona obveljalo le 2,609 evra za 100 din, npr. za:

- 1000 din: 26,09 evra
- 5000 din: 130,45 evra
- 10.000 din: 260,9 evra
- 100.000 din: 2609,00 evra
- 500.000 din: 13.045,00 evra

To pa je odločno premalo.

Pregledali smo veliko popisnic vojne škode in večina odškodninskih zneskov je bila okoli 100.000 do 200.000 din.

Glede sprejetja zakona o gmotni škodi smo dali več pobud predsednikom vlade, predsedniku Republike Slovenije in pristojnim ministrstvom.

Ob obisku nemške kanclerke Angele Merkel v Ljubljani smo opozarjali, naj ji zastavijo vprašanje vojne škode, tudi Borutu Pahorju, še takratnemu predsedniku vlade RS, je bilo naslovljeno posebno pismo, da nam Nemčija dolguje 3 milijarde evrov vojne odškodnine.

Poslanec izgnanec mag. Franc Žnidaršič je v DZ 21. septembra 2010 predlagal, naj bi državni zbor obravnaval vprašanje izterjave vojne škode od Nemčije, pa je za ta predlog glasovalo 28 poslancev, 34 pa jih je bilo proti. Izrazili smo ogorčenje, da so proti glasovali Pahorjevi poslanci in DESUS.

Vendar, potrebno bo vztrajati.

Imamo dobre izkušnje, kaj se da narediti, če se vztraja.

Spomnite se, kako leta 1991 nihče ni verjel, da bomo po 50 letih kaj dosegli. Pa smo na osnovi argumentov in s trdim delom veliko dosegli. Leta 2000 so nas napadali, da zavajamo izgnance glede odškodnine za prisilno delo. Pa smo te odškodnine uredili za blizu 11.000 izgnancev, ki so prejeli 30.600.000,60 evra odškodnine po nemškem zakonu in 5.562.382,00 po avstrijskem zakonu.

Celo pooblastilo smo dobili, da smo zahtevane obrazce za vložitev zahtevka za odškodnine podpisovali v DIS-u in Krajevnih organizacijah DIS, da smo posameznikom prihranili stroške overjanja teh formularjev pri notarjih!

To so veliki uspehi, ki nam jih je samim uspelo doseči.

Za vseh 10 vlad in vse poslance vseh sestavov smo zbrali podatke o vojni škodi in zahtevani vojni škodi, o tem, kaj je bilo odobreno na mirovnih in reparacijskih konferencah po drugi svetovni vojni, pa tudi o tem, kaj in koliko odškodnine so naslednje agresorskih držav plačale državi in koliko je dobila od tega Slovenija.

. Informacije . Informacije . Informacije .

Nadaljevanje s prejšnje strani

Zato tudi sedanji vladi in DZ ni treba ničesar raziskovati, vse smo jim zbrali. Potrebna je samo politična odločitev, da se ta problem po 68 letih začne resno reševati.

Moram reči še tole. Več kot 50 let smo bili izgnanci in begunci brez vseh pravic. Šele leta 1996 smo začeli uveljavljati status žrtev fašizma in nacizma in nekatere pravice.

Zato smo bili lani zelo prizadeti, ker so nam hoteli odpraviti nekatere uveljavljene pravice.

Dosegli smo, da je ohranjena pravica do dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Nekateri izgnanci še vedeli niso, da ta pravica obstaja in jim na mesec ni treba plačevati skoraj 30 evrov za dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Zelo so nas motile pripombe, da je diskriminatorno, da so nas oprostili doplačila.

Oktobra lani je v DZ kar 25 poslancev podpiralo navedbo o diskriminatornosti. To povem zato, ker bo treba na prihodnjih volitvah dobro razmisliti, komu bomo dali svoj glas.

Pripombe niso bile korektne. Ne bi smeli pozabiti, kako smo trpeli po vrnitvi iz izgnanstva in begunstva, saj smo bili brez vsakih pravic.

Spoštovani!

Tako obsežen program smo lahko izvedli le zato, ker smo dobili tudi sredstva Evropske unije.

Pomembno je, da del aktivnosti in programov, ki so posebnega družbenega

pomena, financira ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in da povečamo, da veliko prihranimo, ker vse poslovne dejavnosti opravljamo brezplačno in ker tudi vsa strokovna gradiva pripravljamo sami.

Seveda pričakujemo, da bodo KO in OO DIS v celoti poravnale del članarine (4 evre) od članov DIS za leto 2013 in tudi za leto 2014. Ni prav, da Vestnik DIS dobi le 6100 članov DIS.

Naj na koncu nekaj rečem še o programu dela za leto 2014 ter predvidenih prihodkih in izdatkih za izvedbo tega programa.

V programu za leto 2014 smo namenili več pozornosti usposabljanju kadrov za organiziranje pomoči na domu, potomcev izgnancev in beguncev, pa tudi seminar za predsednike in predsednice KO in OO DIS.

Načrtujemo pomoč tistim KO in OO DIS, katerih predsedniki in odborniki bodo zaradi visoke starosti pomoč potrebovali pri delu.

V letu 2014 bomo dopolnili argumente, s katerimi bosta morali Vlada RS in Državni zbor RS začeti razpravo o zakonu o povračilu gmotne škode. Za doseg tega cilja bo društvo aktivno sodelovalo z vladnimi organi in poslanci Državnega zbora RS. Spodbujali bomo državne organe RS, da bodo začeli pogajanja z Nemčijo o plačilu vsaj dela vojne škode, in jim ponovno posredovali dokumente za izterjavo vojne škode. Ponovno bomo zahtevali, da se premoženje, ki so ga leta

Del udeležencev na programsko-volilni Skupščini DIS 29. 6. 2013. (Foto: Milan Skledar)

1945 v Sloveniji pustili Avstrijci, Nemci in Madžari na račun vojne škode, usmeri v sklad za poplačilo vojne škode slovenskim upravičencem.

Skrbeli bomo za izhajanje Vestnika DIS, kot dobrega informatorja članov DIS o vseh aktualnih vprašanjih. Doslej je izšlo sto števil. Ta dogodek bi kazalo primerno obeležiti in proslaviti.

V letu 2014 bi želeli pospešiti ustrezno publicistično dejavnost. Slovenska javnost

bolj malo ve, kaj vse nam je uspelo narediti za žrtve vojnega nasilja namesto državnih organov.

Vztrajali bomo, da se do dneva izgnancev 7. junija 2014 prenese nazaj na grad Rajhenburg Muzej slovenskih izgnancev.

V letu 2014 bi radi povečali tudi sodelovanje s sorodnimi domoljubnimi slovenskimi organizacijami in društvi, da bi skupno razvijali nekatere programe v korist žrtev vojn.

IZ RAZPRAVE NA SKUPŠČINI DIS 29. JUNIJA 2013

Janez Podržaj, predsednik Zveze društev vojnih invalidov Slovenije

Najprej je pozdravil predsednico, ki je posvetila svoje življenje delu v DIS, in prisotne delegate. Izgnance in invalide družijo iste težave. Bolj se vojna odmiha, manj smo zanimivi za državo. Vsaka uredba nam skuša nekaj zmanjšati. Moramo se upirati. Vlada bi se morala pri sprejetju ZUJF z nami posvetovati, pa nič.

Presenečen sem nad zbirko dokumentacije, ki ste jo zbrali. Želim mnogo uspehov pri zbiranju podatkov in gradiva, pri ustanavljanju evropskega muzeja in obnovi hlevov - zbirnega taborišča. Želim sodelovanja in zdravja, čeprav se naše vrste redčijo.

Janko Heberle, Zveza borcev ljubljanskega območja

Hvala za vabilo, za bogato gradivo, dam vam priznanje in vam čestitam za opravljeno delo. To ni pomembno samo za izgnance, ampak za vso Slovenijo, to je prizadevanje proti vojni. Ta zločin smo

preživeli, to bogato gradivo pa je prispevek v boju proti neonacizmu in novim vojnjam. Hvala vam. Lep pozdrav vsem!

Julka Žibert, svetnica MO Ljubljana

Najprej naj opravičim župana, ki ima druge obveznosti, in vse lepo pozdravlja in vam želi uspešno delo. Prebrala sem gradivo, poslušala predsednico - ogromno ste naredili, da so se popravile nekatere krivice, sama sem begunka, močno vas podpiram. Če vaše društvo in predsednica ne bi bili tako aktivni, bi vam bile nekatere pravice že vzete. Spoštujete vrednote NOB, se zanje zavzemate in ste tudi uspešni. Zahvala predsednici in odboru, želim vam uspešno delo.

Matjaž Špat, predstavnik koncentracijskih taboriščnikov

Lep pozdrav, zahvala za vabilo, za sodelovanje. Cenimo vaše delo in ste zgled, kako naj se društvo bori za svoje pravice. To ni enostavno, vse priznanje predsednici Žnidaršičevi. Za današnjo

družbo je to nujno potrebno. Domoljubje je skupna usoda slovenskega naroda. Na mednarodnem področju so druge države agresivne, ne jemljejo resno manjših držav. Vaše pozitivne izkušnje morajo uporabiti tudi druge generacije - potrebno jih je prenesti naprej, tako tudi spomine in vrednote.»

Albin Pražnikar, podpredsednik DIS

Podprl je predlagane programske usmeritve in predloženi finančno ovrednoteni program dela DIS za leto 2014. Obrazložil je višino članarine in prispevek za Vestnik v letu 2014. Članarina DIS bo tudi v letu 2014 10 evrov, od tega ostane KO DIS 6 evrov, 4 evre pa za delo DIS. Prispevek za Vestnik DIS bo tudi v letu 2014 le 5 evrov.

Franc Žnidaršič, častni član DIS

Grčija zahteva od Nemčije plačilo vojne škode iz 2. svetovne vojne. Ni sprejela mirovne pogodbe, Jugoslavija tudi ne. Zato so v Sloveniji ob osamosvojitvi nastale razmere, da bi ponovno zahtevali od Nemčije poplačilo vojne škode. To ni storila nobena vlada. Pahorjeva vlada je leta 2008 celo zamrznila vojne zakone in ni hotela dati v koalicijsko pogodbo zahtev izgnancev. S tem se ni strinjal samo poslanec Potrč, DESUS pa tudi ni podprl, da gre to v koalicijsko pogodbo. Nemčija si privoščila vsiljevati varčevanje in vpis v zlato pravilo, nihče od naših vlad pa ni od njih zahteval 3 milijard evrov vojne odškodnine. Vojna škoda iz 1. svetovne vojne je bila lani poplačana. Vojni dolgovi ne zastarajo. Cerkev so vrnila dolgove (denacionalizacija). Po 50 letih se je za njih lahko rešilo, samo za nas ne. Med dobrimi prijatelji morajo biti pokriti vsi računi. Aktualna politika tega ne misli reševati, zato je pri novih volitvah treba premisliti, kdo ima v programu te rešitve, in podpreti tiste, ki nam ne bodo jemali pravic in bodo končno sprejeli zakon o povrnitvi vojne škode.

Alojz Kramar, KO DIS Zagreb

Leta 2004 je bil v Zagrebu ustanovljen KO DIS na pobudo predsednice Žnidaršičeve. Poročilo o delu je krasen prikaz dela. Podpiramo tudi programske usmeritve in predlagane kandidate. Hvala tudi za vsa vabila za pohode in hvala za vse delo predsednici Žnidaršičevi in častnemu članu Francu Žnidaršiču.

Alojz Voščun, delegat KO DIS Lendava-Petišovci

Spoštovani delegati, prihajam iz KO Pince Marof-Benica-Petišovci, občina Lendava.

Moja KO mi je dala pooblastilo, da danes sodelujem v razpravi na skupščini in da v imenu vseh članov podprem predsednico Ivico Žnidaršič, da ponovi mandat za predsednico DIS, kakor tudi vse ostale člane Izvršnega odbora in oba podpredsednika ter Svet skupščine DIS. Programske konference so čas in pravo mesto, kjer se morajo izpostavljati problemi članstva v KO. Mi moramo danes spregovoriti o vojni škodi, ker je to na vseh občinskih zbora v KO tolikokrat postavljeno vprašanje, da so ljudje že obupali in resnica je, kot nekateri pravijo, da ne bomo prej umrli. Vlade se menjavajo, naj bodo leve ali desne, ne naredijo pa nič. Smo zaskrbljeni, ker moramo vedno znova in znova dokazovati, kdo smo izgnanci. Ne bi želeli, da se ponovijo leta, ki smo jih mi preživeli. Nobeni generaciji ne želimo, da bi morala preživeti svoje čase v izgnanstvu ali taborišču. Razumljivo je, da težko prebolevamo, da si danes spreobrnjeni zgodovinarji prizadevajo usmerjati zgodovino v prid tistim, ki so nas pomagali izgnati z lastne zemlje.

Zato naj današnja konferenca ponovno da pobudo, da zahtevamo povrnitev gmotne škode.

. Informacije . Informacije . Informacije .

Silva Marjetič, delegatka KO DIS Bučka

Lep pozdrav predsednici Žnidaršičevi od članov KO Bučka. Predlagamo, da se s te skupščine pošlje zahteva vladi, da od Nemčije zahteva /ne prosi/ povrnitev vojne škode. Čestitam novo izvoljenim članom DIS. Vabim vas na pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji 6. 7. 2013 od Telč do Bučke.

Stanislav Vegelj, delegat KO DIS Ljubljana Bežigrad

Zahvala predsednici za njeno delo. Programske usmeritve podpiramo in obljubljam pomoč vseh članov. Naše vrste so vedno starejše, zato moramo vključiti mlajše člane. Vprašanje vojne škode je še vedno odprto, zato predlagam, da komisija za vojno škodo aktivno dela pri vprašanjih gmotne škode. V Mostecu smo dobili tudi spodbudo od podpredsednice DZ Brunskoletove, vnukinje izgnancev. Lepo je opisala izgnanstvo svojih starih staršev in nerešena vprašanja izgnancev. Nemčija mora plačati vojno škodo.

Marjan Žibert, delegat KO DIS Jesenice na Dolenjskem

Lepo, ker obnavljate grobove v Nemčiji. Naši člani pa so bili izgnani v Južno Poljsko. Tam bi želeli postaviti spominsko ploščo. Ko smo bili na Poljskem, smo ugotovili, da so Poljaki prekopali vse grobove - slovenske in nemške. Zanima nas, če ima DIS sredstva za ohranjanje grobišč in spominskih izročil. Strinjam se z delegatom, ki je dejal, da so levi in desni politiki vsi enaki, ko pridejo na oblast, se ukvarjajo sami s sabo. Predlagam, da pošljemo protestno pismo v parlament in vladi z zahtevo, da se nam poravna vojna škoda.

Zdenka Kaplan, predsednica komisije za kraje izgnanstva

Predlagam, da se postavitev razstave izgnancev razširi tudi na Srbijo in v Nemčijo. To želijo v Srbiji. V Nemčijo pa zato, da jih spomnimo na njihove dolžnosti do slovenskih izgnancev.

Izdali smo knjižico o umrlih v izgnanstvu. Od KO pa dobivamo pripombe, da njihovih umrlih ni v knjižici. Seveda ne, če nam jih niso sporočili. V nobeni instituciji ni seznama umrlih v izgnanstvu. Sami zbiramo in delamo sezname. Lahko ponatisnemo knjižico o umrlih izgnancih, vendar pričakujemo od KO, da nam sezname dopolnijo. Radi pa bi tudi dopolnili panoje, ki visijo v hlevih v Rajhenburgu.

Od leta 1998 naprej smo uspeli, da so postavili tudi nekatere spomenike in plošče za izgnance na pokopališčih v Nemčiji. Glede izletov pa prosim, da poveste, kam bi radi šli, in se jih potem udeležite. Ko smo imeli izlet v Šlezijo in prižgali sveče umrlim izgancem, njihovih svojcev ni bilo zraven. Nemci so marsikje podrli taborišča in pravijo, da v njihovem mestu ni bilo izgnancev. Radi bi pozabili na grozote vojne. Glede vojne škode mislim, da ne moremo iz začaranega kroga, med sabo imamo celo ljudi, ki so proti vračilu.

Francka Primožič, računovodkinja

V tem obdobju smo uspešno poslovali, vse v skladu s statutom. Za to je zaslužna predvsem predsednica Ivica Žnidaršič. Problem pa nastane pri nakazilih iz krajevnih organizacij. Prosim, če KO napišete samo svoj kratek naslov KO in kraj. Če je naslov predolg, izpade prav kraj na nakazilu. Prosim tudi, da vedno napišete, na kaj se plačilo nanaša, koliko za članarino, za Vestnik, obnovo hlevov in drugo.

Janez Blas, član častnega razsodišča

Želim nekaj povedati o priznanjih predsednici DIS od evropskih društev. Na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945, v prisotnosti več tisoč udeležencev in 11 delegacij društev iz evropskih držav, so predsednici DIS Ivici Žnidaršič podelili: diplomu in odličje Zveze Poljakov, ki jih je oškodoval tretji rajh; spominsko odlikovanje predsednika Ukrajine; Ruska zveza mladoletnih žrtev koncentracijskih taboriščnikov je Ivici Žnidaršič podelila odlikovanje za podporo žrtev nacizma in ohranjanje spomina na umrle v vojni; francoska delegacija ji je podelila odlikovanje ob obletnici osvoboditve taborišč in zmage nad fašizmom.

O prejemu teh odličij bi morala biti tudi kakšna vest v osrednjem slovenskem tisku in RTV.

Na veliki prireditvi ob dnevu izgnancev, ki je bila v Brestanici 7. junija 2011, je bilo prav ganljivo, kako je predsednik poljskega društva poklical na oder predsednika RS Danila Türka, da je skupaj z njim podelil poljsko odličje naši Ivici. Tedaj je prejela odlikovanje tudi od Češke in Ruske federacije.

O tem se ni nikjer nič pisalo. Včasih se sprašujem, ali je Ivica dobila v Sloveniji kakšno priznanje in odličje. Nekajkrat smo na skupščinah sprejeli sklep, da bi jo predlagali za državno odlikovanje. Zato ji danes vsaj mi lahko izrečemo pohvalo za njeno delo v korist žrtev vojne.

Anka Tominšek, članica IO DIS

Zahvala vsem, ki delate v tem društvu, posebna zahvala pa predsednici Žnidaršičevi. Predlagajmo jo za republiško odlikovanje.

Večkrat sem že poudarila, da smo dobili pravice, vendar moramo vedeti, da nismo samo izgnanci, ampak tudi upokojenci. Ker sem podpredsednica Sveta upokojencev, imam pred očmi tudi to populacijo. V državi je zelo težka situacija. Zato vas vabim na mirne proteste. Za reformo v zdravstvu in proteste je 8. avgust neugoden čas, toda če hočemo ohraniti javno zdravstvo, se nam pridružite na protestih.

Glede vojne škode sem med tistimi, ki mislijo, da nam mora to povrniti Nemčija, nisem pa proti, kot je dejala Zdenka Kaplan. Predstavnik vlade še v času Drnovška je izjavil, da moramo glede poplačila vojne škode upoštevati zunanje- in notranjepolitične razmere v Nemčiji.

Gospa Kaplanova je dala repliko na del izvajanja g. Tominškove. »Jaz nisem imenovala nikogar. Očitno si se že sama prepoznala.«

Mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS

Naši potomci nam niso dolžni plačevati vojne škode, vprašam pa se, ali so dolžni plačevati izgube Ljubljanske banke, ki jih bomo morali vsi plačati. Ni res, da ni zakona za zaplembo ukradenega premoženja, samo nobena vlada tega ne uporablja. Sedaj so take notranjepolitične razmere, da Nemčija poplača dolg. Naša politika pa pred Nemčijo klečeplazi. Če ustavimo plačevanje dolgov bankam, nimamo v državi nobene krize več. Na žalost v evropskem parlamentu ni ljudi, ki bi nas zastopali, se uprli kakšni direktivi EU. Zato je važno, kdo je poslanec v evropskem parlamentu.

Ana Babič, delegatka KO Polje ob Sotli- Buče

Predlagam, da se postavi vprašanje v državnem zboru oz. naši vladi, če so izbrisani na prioritetni listi, ker se za njih

tako zavzemajo, kar poslušamo v javnih obćilih, za nas izgnance in begunce pa se nihče ne zavzema za poplačilo vojne škode.

Bogdan Lesjak, združene KO DIS Lovrenc na Pohorju- Selnica in Ruše

Imam pooblastilo Srečka Dobljekarja, da v imenu nas vseh pozdravim udeležence skupščine DIS. Pozdravljamo predsednico. Sprejemamo predlog, da ostane dosedanji odbor. Strinjamo se s poročilom, programom dela in finančnim planom. Nemčiji bi bilo dobro poslati zahtevo in ne prosjačiti za poravnavo dolgov. Spomniti se moramo tudi, da so bili z nami tudi duhovniki, v glavnem nižji. Nekoč sem govoril s škofom Grmičem, z žalostjo me je opomnil, da mogoče odškodnine tudi ne bo.

Rajmond Kolenc, delegat KO DIS Nova Gorica

Pozdravljam vse, ki smo se zbrali na današnji skupščini. Prihajam iz Nove Gorice, tistega področja, kjer naša organizacija ni najboljše organizirana. V DIS-u je bilo opravljenega veliko dela, predvsem pri obveščanju naših članov na lokalnih predstavitvah. To pa je predvsem sad in prizadevnost naše aktivne predsednice Ivice Žnidaršičeve, zlasti če omenjam posvet DIS v lanskem letu, ki je bil v Idriji, o vojni škodi in vojnih odškodninah.

Smo generacija, ki smo okusili vse tegobe 2. svetovne vojne. Naši domovi so bili med okupacijo požgani, porušeni in uničeni. Bili smo kolektivno izgnani od svojih ognjišč, v različne kraje doma in v tujino.

Nismo še doživeli povrnitve vojne odškodnine za naše domove, ognjišča, čeprav je bila njena vrednost takoj po koncu vojne registrirana, popisana in ocenjena. Vse obstoječe vlade doslej so se izgovarjale, da se še nismo uskladili z naslednico okupatorjev, to je Nemčijo. Po osamosvojitvi, pred 22 leti, smo le začeli upati, da se bodo stvari uredile in da se bo to škodo vsaj delno povrnilo.

Toda na zadnjih volitvah smo žal prevzeli tudi del svoje neodgovornosti, ko v parlament nismo izvolili takšnih ljudi,

kot je g. Franc Žnidaršič, ki po mojem mnenju zelo dobro pozna našo problematiko in jo je znal aktivno predstaviti.

Toda zgodil se je preobrat: oglasili so se tako imenovani izbrisani, ki zahtevajo odškodnine za »krivice«. Torej njim se je zgodila krivica pred 22 leti, nam pa, ki smo pred 70 leti izgubili vse premoženje, pa še niso dali vsaj delne odškodnine.

Država mora storiti vse, da se dokončno reši vprašanje vojne škode.

Anica Žabkar, delegatka KO DIS Raka

Spoštovana predsednica DIS Ivica Žnidaršič in vsi prisotni, lepo pozdravljeni. Malo sem razmišljala, kako naj začnem. Takole bom začela. Moj skromni način govora in moje sposobnosti bi rada strnila v lepe misli, želje, spoštovanje in zahvalo naši predsednici DIS Ivici Žnidaršič za vse njeno delo v Društvu izgnancev. Ko že dolga leta berem vaše knjige, brošure, Vestnike in vsa druga gradiva, se vprašam, od kod ta moč, znanje, sposobnosti in trdo delo. Koliko truda je bilo darovanega za to, da se naša zgodovina izgnanstva ne bi pozabila. Kako smo vsi trpeli po nemških taboriščih, koliko gorja, koliko solz, vzdihovanja, bolečine in mučenja do smrti.

Tudi naša predsednica je te grozote doživela ob smrti svojega očeta in brata. V njenem otroškem srcu je ostal večern spomin, ki ne mine nikdar.

Morda se tudi zato naša predsednica toliko posveča in žrtvuje svoje sposobnosti in moči za tisti čas, ki se mu reče druga svetovna vojna in izgnanstvo. Iskrena hvala za pomoč in žrtvovanje tudi Zdenki Kaplan in magistru Francu Žnidaršiču.

Naši predsednici DIS pa iskrene čestitke ob izvolitvi in še na mnoga leta, veliko zdravlja in uspehov na vaši življenjski poti.

Vsem danes tukaj prisotnim pa tudi želim veliko zdravlja in vztrajnosti, da bi si vsak posebej in vsi skupaj prizadevali za to, da se ohranja spomin na našo zgodovino in trpljenje izgnancev.

Povzetek razprave: Stanislava Biček

Seja vseh organov Skupščine DIS

Predsednica Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je sklicala skupno sejo vseh novoizvoljenih članov Skupščine DIS v **četrtrek, 19. septembra 2013, ob 9.30 v Ljubljani**, Linhartova 13.

Pred začetkom seje so obudili spomin na Janeza Blasa, člana častnega razsodišča, ki je 13. septembra umrl.

- Dnevni red seje je bil naslednji:
1. Informacija o aktivnostih po Skupščini DIS
 2. Poročilo DIS o porabi družbenih sredstev v prvi polovici leta 2013 za Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
 3. Pravilnik o merilih za sofinanciranje društev in zvez vojnih invalidov, vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja in dopolnitve DIS
 4. Zbirno taborišče za izgon Slovencev – hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg – dan odprtih vrat (28. 9. 2013)
 5. Imenovanje predsednikov in članov Komisij pri Izvršnem odboru DIS za obdobje 2013–2017.
 6. Informacija o sestanku Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, v Moskvi, 6. in 7. septembra 2013
 7. Pismo direktorici Muzeja novejšje zgodovine dr. Kaji Širok in njen odgovor
 8. Priprave vsebine Vestnika DIS št. 101–102
 9. Dogovor za uresničitev programa dela v mesecu oktobru, novembru in decembru 2013
 10. O ponovnih pobudah Vladi RS, da začne terjati vojno odškodnino od Nemčije in pripravi predloge o povrnitvi gmotne škode upravičencem
 11. Razno

. Informacije . Informacije . Informacije .

Govor predsednice kandidacijske komisije Hilde Marc na skupščini DIS 29. 6. 2013

Hilda Mesc je obrazložila predlog kandidatov za sestav organov Skupščine DIS (Foto: M. S.)

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije je na seji 25. marca 2013 zadolžil Organizacijsko komisijo pri Izvršnem odboru DIS, da začne kadrovske priprave za programsko volilno-skupščino DIS.

Na tej seji so bili naprošeni vsi člani organov Skupščine DIS, da se izrečejo, ali želijo še naprej delati v organih DIS.

Izvršni odbor DIS je na seji 27. maja 2013 imenoval kandidacijsko komisijo v sestavi: **Hilda Marc**, predsednica KO DIS Ljubljana-Moste-Polje; **Anton Pristov**, predsednik KO DIS Radovljica; **Terezija Repovž**, predsednica KO DIS Šentjanž.

Vsem Krajevnim in Območnim organizacijam DIS smo poslali predlog evidentiranih kandidatov za organe Skupščine DIS in jih prosili, naj sporočijo, ali se s predlogom strinjajo oziroma da do 10. junija 2013 pošljejo pripombe in dopolnitve.

Opozorili smo, da je po dopolnitvi Statuta DIS lista za Izvršni odbor DIS zaprta, za predsednika oziroma predsednico in dva podpredsednika pa je lahko več kandidatov.

Prav predsednica DIS je želela, da bi bilo za predsednika oziroma predsednico DIS več kandidatov.

Kandidacijska komisija se je sestala na sejah 28. maja 2013, 7. junija 2013, 12. junija 2013 in 26. junija 2013.

Pregledali smo vse dopise iz KO DIS in ugotovili, da se velika večina s predlogom Kandidacijske komisije strinja, le KO DIS Krško je predlagal, da bi imel v Izvršnem odboru 2 delegata, vendar so poslali potrjeno soglasje le za en predlog.

Nismo pa prejeli nobenega dodatnega predloga za predsednika oziroma predsednico DIS. Vsi so predlagali, naj se zaprosi predsednico Ivico Žnidaršič, da ponovno kandidira.

Med predlaganimi kandidati za organe DIS je 17 moških in 12 žensk.

Od teh jih je bilo izgnanih: v Nemčijo 15, v Bosno 3, na Hrvaško 3, begunec je 1, rojenih v izgnanstvu 5 in svojca 2.

Povprečna starost članov organov Skupščine je 74 let.

Upoštevali smo lokalno zastopanost, saj so v predlogu zastopani kandidati Celjskega, Gorenjskega, Ljubljanskega, Mariborskega, Dolenjskega, Obsoteljskega, Posavskega, Zasavskega, Kraškega, Obalnega in Koroškega območja.

Kandidat Prekmurja je odstopil svoje mesto Ljubljani, češ da se pomembne dejavnosti DIS odvijajo v Ljubljani, oni pa zaradi oddaljenosti ne morejo dosti pomagati.

Vsi, ki to želijo, lahko dobite seznane z rojstnimi in drugimi podatki o posameznih delegatih. **Predlagam, da danes potrdite predlog**, ki vam ga je posredovala kandidacijska komisija.

V organe Skupščine DIS so bili izvoljeni:

za predsednico Skupščine DIS:

Ivica Žnidaršič, prof.

za podpredsednika Skupščine DIS:

Albin Pražnikar in Janez Komljanec

Za člane Izvršnega odbora Skupščine DIS so bili izvoljeni:

Območje Celja: Tatjana Frajle Maslo

Območje Dolenjske: Zdenka Kaplan

Območje Gorenjske: Stanislava Biček

Območje Ljubljane: Maksimilijan Ferek,

Martin Podlesnik, Marija Žnidar, dr.

Milan Jazbec, Stanislava Račič

Območje Maribora: Marjan Košak,

Davorin Zdovc

Območje Obsotelja: Ivan Babič

Območje Posavja: Alojz Rupar, Emilija Dr-

žanič, Rok Kržan, Ana Pirc

Obala in Kras: Tomaž Hočevnar

Območje Goriške: Sabina Godnič

Območje Koroške: Marjan Špegelj

Območje Pomurja in Prekmurja:

Alojz Voščun je odstopil mesto ljubljanskemu območju.

Za člane Sveta Skupščine DIS so bili izvoljeni:

mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS

dr. Janko Prunk, zgodovinar

dipl. gr. ing. Vladimir Rostohar,

Stane Uhan, oblikovalec razstav

mag. Vilma Brodnik, zgodovinarica,

Zavod za šolstvo RS

Za Nadzorni odbor Skupščine DIS:

Mira Zalar - Maribor

Veronika Kljun - Kočevje

Karl Levak - Artiče

Za Častno razsodišče Skupščine DIS:

Jože Križančič - Ptuj

Janez Blas - Sevnica

Jože Pograjec - Polšnik

Jožef Kveder - Domžale

Olga Kamenov - Ljubljana

Programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za obdobje 2014–2017

Društvene aktivnosti in organizacijska dejavnost

Uspešno delovanje DIS kot celote temelji na dobrem in uspešnem delu Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter organov Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Zato bo Izvršni odbor tudi v prihodnje skrbel za usklajevanje tistih aktivnosti oziroma nalog, ki so skupne vsem Krajevnim in Območnim organizacijam. Pomagal bo tudi pri oblikovanju novih krajevnih organizacij in njihovem povezovanju v Območne odbore, če vključujejo člane DIS iz več občin.

Izvršni odbor DIS bo pomagal Krajevnim in Območnim organizacijam DIS pri delovanju, če bodo pomoč potrebovali.

Posebno skrb bomo namenili izvajanju projektov za pomoč osamelim, ostarelim in invalidnim članom DIS. Ker so za uspešno delovanje te aktivnosti nujno potrebni prostovoljci, bomo organizirali posebne tečaje za njihovo usposabljanje. Prostovoljci bodo lahko svoje naloge uspešno izvajali le v sodelovanju s socialnimi centri, patronažno službo, humanitarnimi organizacijami, še zlasti z organizacijami RK in Društvi upokojencev. Za izvedbo teh nalog bomo pripravili projekt oskrbovalnih programov, namenjenih žrtvam fašizma in nacizma, in ga poslali Kuratoriju v Berlin za sofinanciranje. Za koordiniranje aktivnosti Krajevnih in Območnih organizacij bomo imenovali posebno skupino, ki jim bo v pomoč. V ta namen bo potrebno še več neposrednih stikov s člani in njihovimi svojci, da bi dobili podatke o njihovih življenjskih okoliščinah.

Več skrbi bomo posvetili za organiziranje seminarjev za predsednike in blagajnike Krajevnih in Območnih organizacij, potomce in sodelovali na seminarjih za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah, ki jih sedaj organizira Zavod za šolstvo RS.

Obeleževanje 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva

V letu 2015 bomo obeleževali 70. obletnico vrnitve iz izgnanstva in ob tem jubileju organizirali osrednjo prireditev.

Sodelovali bomo pri organiziranju območnih prireditev ob dnevu izgnancev 7. juniju in 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva, ki jih organizirajo Krajevne in Območne organizacije DIS.

Nadaljevati bo treba tudi urejanje arhiva DIS. Ker gre za obsežno arhivsko gradivo, ga bomo še del posredovali Arhivu RS, preostalo pa bo v informacijskem centru

DIS-a in na voljo mladim na srednjih, višjih šolah in univerzah za pripravo seminar-skih, diplomskih in magistrskih nalog ter doktorskih disertacij.

Prizadevanja za uveljavitev pravice do odškodnine za gmočno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno

Težišče naših prizadevanj bo oblikovanje in sprejetje zakonodajnih rešitev, s katerimi bo žrtvam vojnega nasilja, izgnancem in beguncem priznana pravica do odškodnine za materialno škodo, ki jim jo je okupator povzročil med drugo svetovno vojno. DIS si namreč že dolgo prizadeva, da bi se končno rešilo tudi to vprašanje, in je pristojnim državnim organom že predložil obsežno dokumentacijo in argumente kot podlago za sprejetje ustreznih rešitev.

Tudi v prihodnje bomo članom Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 pomagali pri uveljavljanju pravic po zakonu o gmočni škodi, ko bo ta zakon sprejet.

Za doseg tega zakona bomo organizirali simpozij o vojni škodi. Na simpozij bomo povabili predstavnike ministrstev in zainteresirane poslance Državnega zbora RS in jih podrobno seznanili s podatki in argumenti, zakaj se mora poravnati gmočna škoda iz druge svetovne vojne in čimprej sprejeti ustrezen zakon.

Ohranjanje zgodovinskega spomina na razkosanje Slovenije, raznarodovalno in genocidno politiko in izgon Slovencev

Prizadevali si bomo, da bo muzej slovenskih izgnancev vrnjen na grad Rajhenburg do 7. junija 2014.

Nadaljevali bomo aktivnosti za notranje opremljanje zbirnega taborišča za izgon Slovencev – grajskih hlevov v Brestanici.

Nadaljevali bomo zbiranje spominov, pričevanj in slikovnega gradiva iz izgnanstva in z njimi dopolnjevali dokumentacijsko gradivo v muzejih in drugih institucijah, ki zbirajo podatke o izgonu in begunstvu Slovencev med drugo svetovno vojno.

Tudi v prihodnje bodo DIS kot tudi Krajevne in Območne organizacije skrbeli za organiziranje prireditev v okviru ohranjanja zgodovinskih dejstev in poznavanja genocidne okupacije Slovenije z organiziranjem pohodov ob nemško-italijanski okupacijski meji in okupacijski meji z NDH ter na pohodih po vaseh izgnanih Kozjancev.

Publicistična in založniška dejavnost

Nadaljevali bomo prizadevanja za izdajanje glasila DIS – Vestnika, ki naj bi izhajal petkrat na leto, in spodbujali KO in OO ter članstvo, da si vsi oskrbijo Vestnik DIS.

V okviru možnosti bo Izvršni odbor DIS tiskal brošure z dokumenti in elaborati, ki so bili pripravljene v 22-letni dejavnosti DIS za uveljavitev pravic slovenskih izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja.

Le na ta način se bodo člani DIS seznanili o tem, kaj vse je bilo treba storiti, da so dobili rento, dopolnilno zdravstveno varstvo, odškodnino za fizično in psihično trpljenje, odškodnino za prisilno delo, ter zvedeli za sedanje napore, da s tem doseženih pravic ne bi jemali.

Povečali bomo sodelovanje s tiskom, radiem in televizijo, da bi bilo v sredstvih javnega obveščanja več vesti o izgonu Slovencev in o dejavnosti organizacij DIS na vseh ravneh.

Mednarodna dejavnost

Skladno s Statutom DIS bomo nadaljevali dosedanja prizadevanja za povezovanje s

O članarini DIS in prispevku za Vestnik DIS v letu 2014

Članarina članov DIS ostane v letu 2014 enaka, kot je bila v letu 2013, in sicer 10 evrov (od tega ostane KO DIS 6 evrov, 4 evre se odvede za DIS).

Prispevek za Vestnik za leto 2014 ostane tako kot doslej le 5 evrov za vse leto.

Člani DIS si brošuro o poročilu lahko ogledajo pri svojih KO in OO DIS.

. Informacije . Informacije . Informacije .

sorodnimi organizacijami v Nemčiji, Italiji, Franciji, Poljski, Češki, Slovaški, Ukrajini, Belorusiji, Rusiji, Srbiji, Hrvaški, Bosni in drugih evropskih državah, katerih prebivalci so doživeli podobno usodo kot slovenski izgnanci. Pomagali bomo, da bo deloval Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945, ki je bil ustanovljen na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v Ljubljani 6. junija 2009 in ima domicil pri Društvu izgnancev Slovenije.

Preko tega Mednarodnega odbora si bo Društvo izgnancev Slovenije prizadevalo, da bi se več vedelo o genocidni politiki fašističnih in nacističnih sistemov do slovenskih narodov med drugo svetovno vojno in da bi tako vplivali na zmanjševanje nastajanja neofašističnih organizacij ter da bi Nemčija plačala vsaj del vojne škode.

Zavzemali se bomo za to, da bi muzej izgnancev v Brestanici postopoma prerasel v evropski muzej. Začeli bomo urejati slikovno gradivo in literaturo, ki smo ju zbrali o trpljenju drugih evropskih narodov v času priprav na kongres, za dopolnitev Muzeja slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg. Za predstavnike tujih predstavništev in ambasad, akreditiranih v Sloveniji, bomo organizirali ogled tega muzeja in ogled grajskih hlevov, skozi katere je moralo v nasilni izgon več kot 63.000 Slovencev.

Nadaljevali bomo sodelovanje z Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu in Krajevnima organizacijama DIS v Zagrebu in Banjaluki, katerih člani so Slovenci, ki živijo na Hrvaškem in v BiH.

Poglobili bomo stike z nekaterimi župani mest v tujini, kjer so bila izgnanska taborišča in še niso urejeni grobovi, ter sodelovali pri organiziranju izletov v kraje izgnanstva in poskrbeli, da bo tragedija izгона Slovencev opisana tudi v nemških in drugih evropskih časopisih.

Sodelovali bomo s Kuratorijem sklada nemškega zakona Spomin, odgovornost in

prihodnost v Berlinu, še posebej v zvezi s financiranjem projektov za pomoč osamelim, bolnim in invalidnim žrtvam nacizma in fašizma.

Podpirali bomo sprejemanje sporazumov o urejanju vojnih grobov tudi z Italijo, Poljsko in državami nekdanje Jugoslavije, kjer grobišča slovenskih izgnancev še niso urejena. Zavzeli se bomo, da bi v tem mandatnem obdobju odkrili pomnik v enem od izgnanskih taborišč v Nemčiji.

Financiranje

Skupščina DIS in Izvršni odbor DIS se bosta tudi v obdobju 2014–2017 dalje sporazumevala z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve RS za sofinanciranje tistih dejavnosti Društva izgnancev Slovenije, ki so posebnega družbenega pomena. Posebej si bomo prizadevali za pridobivanje sponzorjev in donatorjev za sofinanciranje društvenih programov in vsebinsko zaznamovanje 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva in drugih prireditve, povezanih z uveljavljanjem pravic. Del sredstev zagotavljajo tudi člani DIS s članarino. Ta pa je majhna in ne pokriva stroškov društvenih dejavnosti, ki jih za člane opravljajo organizacije DIS. Člani DIS dajejo prispevke tudi za izdajanje društvenega glasila Vestnik. Pričakujemo, da bodo del sredstev prispevali tudi podporni člani DIS.

Zaključek

Delegati Krajevnih in Območnih organizacij DIS, zbrani na programsko-volilni skupščini Društva izgnancev Slovenije 29. junija 2013, pooblaščajo Izvršni odbor DIS, da skladno s predlogi, sprejetimi na Skupščini DIS, dopolni programska izhodišča za dejavnost Skupščine DIS, Izvršnega odbora DIS in njegovih organov za obdobje 2014–2017.

Sprejeto na skupščini DIS
29. junija 2013

Sporočilo za javnost s skupščine DIS

Zavzemali se bomo za ohranjanje že pridobljenih pravic izgnancev in beguncev, zapisanih v Zakonu o žrtvah vojnega nasilja.

Še vedno niso znani ukrepi Vlade RS za izterjavo vojne škode od Zvezne republike Nemčije, da bi lahko sprejeli zakon o poplačilu gmotne vojne škode. Sedaj Vlada RS ustanavlja državni holding, ki bo združil vse državno premoženje. Terjamo, da se ugotovi premoženje, ki so ga pustili v Sloveniji Avstrijci in Nemci na račun vojne škode, in da se to premoženje nameni za odškodnine upravičencem.

23. avgust, dan totalitarizmov, ki ga je proglasil Evropski parlament, ima vse preveč poudarka na žrtvah komunizma in premalo na žrtvah in grozotah fašizma in nacizma, ki sta prizadela ne samo celotno Evropo, ampak ves svet. Nikjer se ne omenja mejnik povzpetja Hitlerja in nacizma in podpis sporazuma med Francijo, Veliko Britanijo in Nemčijo 29. septembra 1938, da se Nemčiji dovoli zasedba Sudetov in dela Češke.

Potrebno je javno in na vse razpoložljive načine opozarjati in protestirati proti nastajanju neonacističnih gibanj in organizacij v svetu, Evropi in Sloveniji. To pričakujemo tako od vladnih kakor tudi nevladnih organizacij in od medijev, da se ne bi ponovile grozote, ki smo jih zaradi fašističnega in nacističnega nasilja doživljali med leti 1920 in 1945.

Zahtevamo, da se Muzej slovenskih izgnancev vrne nazaj na grad Rajhenburg do dneva izgnancev 7. junija 2014.

Pozivamo politične stranke in njihove voditelje, da prenehajo z načrtno delitvijo naroda, kršitvami Ustave RS in diskriminacijo drugače mislečih.

Naj prenehajo s spreminjanjem zgodovine in se posvetijo reševanju gospodarske in družbene krize v Republiki Sloveniji.

Delegati Krajevnih in
Območnih organizacij DIS
na zasedanju Skupščine DIS,
29. 6. 2013 v Ljubljani

Sprejeti sklepi programsko-volilne skupščine DIS, 29. junija 2013

Jolanda Želj je obrazložila sklepe Skupščine DIS. (Foto: Milan Skledar)

1. Delegati Krajevnih in Območnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS), zbrani na redni letni skupščini DIS 29. junija 2013, so sprejeli poročilo in informacijo predsednice DIS o dejavnosti Skupščine DIS za obdobje junij 2009–junij 2013.
2. Delegati so sprejeli tudi programske usmeritve za leta 2014–2017 in naložili Izvršnemu odboru DIS, da jih za vsako leto posebej opredeli, kot je to že storjeno za leto 2014. Delegati so sprejeli finančno ovrednoten program DIS za leto 2014.
3. Delegati so posebej naglasili potrebo, da se z vsemi sredstvi dosežejo pravice do povrnitve gmotne škode, povzročene med drugo svetovno vojno, in vpliva na učinkovito delo Medresorske komisije Vlade RS za obravnavanje vprašanj vojne škode, Vlade RS in DZ RS za pridobitev vsaj dela vojne škode od Nemčije.
4. Narediti popis odškodninskih zahtevkov članov DIS za gmotno škodo.
5. Delegacija DIS naj zaprosi za sprejem pri predsednici Vlade RS in pri predsedniku DZ, da bi jih seznanili z argumenti in vsem gradivom, ki ga potrebujejo pri izterjavi vojne škode od Nemčije in o prenosu premoženja, ki so ga v Sloveniji pustili Avstrijci, Nemci in Madžari, v poseben sklad za poravnavo gmotne vojne škode.
6. Zahtevati, da se na gradu Rajhenburg spet postavi Muzej slovenskih izgnancev do 7. junija 2014, in nadaljevati aktivnosti, da bi Muzej izgnancev na gradu Rajhenburg postopoma postal evropski muzej žrtev nacizma in fašizma.
7. Delegati so sprejeli sklep, da se nadaljuje skrb za nadaljnjo notranjo ureditev taborišča - grajskih hlevov in v letu 2014, na dan izgnancev 7. junija 2014, zopet odpre taborišče za množičen ogled.
8. Delegati so priporočili vsem Krajevnim in Območnim organizacijam DIS, naj se bolj zavzemajo, da se bodo v članstvo DIS vključili tudi potomci slovenskih izgnancev, beguncev in prisilnih delavcev, da bi se zgodovinski spomin na tragedijo genocidne politike do Slovencev med drugo svetovno vojno prenašal na mlade rodove. V letu 2014 naj IO DIS pripravi celovito analizo članstva DIS.
9. Poglobljati sodelovanje s kraji izgnanstva in skrb za grobove slovenskih izgnancev v tujini ter organizirati izlet v kraje izgnanstva vsaj enkrat na leto.
10. Podpora Krajevnim in Območnim organizacijam pri odkrivanju spominskih obeležij. Ponovno postaviti plošči na Škofovih zavodih v Šentvidu in v Goričanah.
11. Organizirati in propagirati pohode ob nemško-italijanski in nemško-NDH meji ter pohode po vaseh izgnanih Kozjancev.
12. IO DIS naj organizira seminarje za predsednike in predsednice Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter za potomce izgnancev in beguncev in za tiste, ki organizirajo pomoč članom DIS na domu.
13. Ponatisniti dopolnjeno brošuro o izgnancih, umrlih v izgnanstvu. Dopolnitve morajo Krajevne in Območne organizacije DIS poslati na DIS do konca septembra 2013.
14. Skupščina DIS podpira sodelovanje z Mednarodnim odborom izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945.
15. Po možnostih postaviti razstavo DIS še v kakšni evropski državi.
16. Delegati so pooblastili Izvršni odbor DIS, da na podlagi razprave sklepe še dopolni in jih v skrajšani obliki objavi v Vestniku DIS.

Sprejeto na skupščini DIS
29. junija 2013

. Informacije . Informacije . Informacije .

ZASEDANJE MEDNARODNEGA ODBORA V MOSKVI

Sestanek Mednarodnega odbora v Moskvi je vodila Ivica Žnidaršič.
(Foto: Gregor Kaplan)

Del udeležencev sestanka Mednarodnega odbora v Moskvi
(Foto: Gregor Kaplan)

V dneh 6. in 7. septembra 2013 je bil v Moskvi sestanek Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki ga vodi predsednica DIS Ivica Žnidaršič.

Dnevni red sestanka, na katerem sta sodelovala oba podpredsednika odbora, ing. Jiří Prokop iz Češke in Markiian Demidov iz Ukrajine, so sodelovali tudi člani odbora iz Avstrije, Slovaške, Češke, Ukrajine, Rusije, Srbije in na novo iz Belorusije in Estonije, je bil:

1. Pozdravi gostov
2. Poročilo o uresničevanju sklepov, sprejetih na prejšnji seji v Kijevu 14. in 15. septembra 2012 (Ivica Žnidaršič, predsednica)
3. Referat o nasilju nad Rusi med drugo svetovno vojno (Harlamova Inna Pavlovna, predsednica RZNMU)
4. Referat o neveljavljenih odškodninah od Nemčije (Afonen Vasily Ivanovich)
5. Govori predstavnikov o dejavnosti društev in organizacij na Češkem, Slovaškem, Poljskem, v Ukrajini, Rusiji, Avstriji, Srbiji, Belorusiji in v Estoniji
6. Referat in razprava o vsebini evropskega protifašističnega manifesta (Ivica Žnidaršič)
7. Sprejem pisma za Mednarodno zvezo spomina na holokavst (ITF) – Berlin (Ivica Žnidaršič)

7. Imenovanje novih članov Mednarodnega odbora

8. Sprejem sklepov in kraj sestanka Mednarodnega odbora v letu 2014

Dnevni red sestanka v Moskvi je bil objavljen tudi na spletni strani www.eu-eric.eu.

Obravnavane so bile vse točke dnevnega reda. Predsednica Ivica Žnidaršič, ki je sestanek vodila, je najprej poročala o sestanku tega odbora 14. in 15. septembra 2012 v Ukrajini, v Kijevu. Vsi udeleženci so bili zelo prijetno presenečeni, da so dobili knjigo o sestanku v Kijevu z vsemi referati in deklaracijo, ki je bila poslana predsednikom evropskih držav in Evropski uniji. Vsebina te knjige je podana v slovenskem, angleškem in ruskem jeziku.

Za Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 in člane DIS je pomembno, da so vsi navzoči sklenili, da se podpre vsebina evropskega protifašističnega manifesta in v njem doda še dopolnilo protinacističnega ter da se o tem obvesti organizatorje svetovnega kongresa proti fašizmu in nacizmu, ki je predviden še v tem letu.

Zelo pomemben je bil sprejeti predlog DIS, da se napiše pismo Mednarodni zvezi Spomin na holokavst v Berlin, da se mora dopolniti pojmovanje holokavsta tudi za genocid nad Slovenci med drugo svetovno vojno. Sedaj uporabljajo pojem holokavst le za Jude, Rome, Sinte in Poljake.

Od leve prva na sliki podpredsednika Mednarodnega odbora Markiian Demidov iz Ukrajine in ing. Jiří Prokop iz Češke. (Foto: Gregor Kaplan)

Vsi udeleženci sestanka v Moskvi so prejeli elaborat Ivice Žnidaršič o genocidu in izgonu Slovencev in so ga, kot priložilo k pismu za Berlin, šefi delegacij tudi podpisali. Predsednica DIS je pripravila tudi pisno gradivo k 1., 2., 5. in 6. točki dnevnega reda. Vsebina njenih gradiv je dosegljiva v Informacijskem centru DIS in na spletni strani DIS

Na sestanku v Moskvi je bilo tudi dogovorjeno, da bo sestanek Mednarodnega odbora leta 2014 na Slovaškem.

Predsednik Ukrajinske zveze Markiian Demidov je Ivici Žnidaršič na sestanku v Moskvi izročil spominsko medaljo »Znak spoštovanja« z aktom kijevskega župana, predstavnica Belorusije Nina Lych pa ji je podelila spominsko medaljo z odločbo Beloruske državne fundacije »Razumevanje in sprava«.

Gregor Kaplan

Vsi udeleženci sestanka v Moskvi so prejeli elaborat Ivice Žnidaršič o genocidu in izgonu Slovencev in so ga, kot priložilo k pismu za Berlin, šefi delegacij tudi podpisali.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

POHOD OB ITALIJANSKO-NEMŠKI OKUPACIJSKI MEJI OD TELČ DO BUČKE IN PRIREDITEV OB 68. OBLETNICI VRNITVE SLOVENCEV IZ IZGNANSTVA IN BEGUNSTVA

V soboto 6. julija ob 8. uri zjutraj smo se zbrali na Telčah ob čaju in pecivu. Po zakuski nas je pozdravila predsednica KO DIS Bučka **Silva Marjetič**, nato pa še podžupana Občine Sevnica in Škocjan.

Podali smo se na pot preko Telč, Gorenjih in Dolenjih Dol in nato skozi gozd na Sleme, kjer sta nas že čakala osvežilna pijača in prigrizek. Postregli sta nam ga. Marija Liberšar in ga. Češek. Pot smo nadaljevali mimo piramid (obmejnih opazovalnic) na Bučko h Kulturnemu domu.

Pričakali sta nas predsednici KS Bučka in predsednica KO DIS Bučka. Ob 11. uri se je pričela prireditev v Kulturnem domu s programom, ki so ga oblikovali mlade recitatorke Erika, Tamara in Kristina, pevke Klasje iz Škocjana ter harmonikar Sašo.

Prireditve so se udeležili Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, prof. Janko Prunk, član sveta Skupščine DIS, Gregor Kaplan, sekretar mednarodne komisije pri DIS, mag. Franc Žnidaršič, krajan in častni član DIS, člani izvršnega odbora DIS Alojz Rutar, Ivan Babič in Maksimilijan Ferek, članici nadzornega odbora DIS Veronika Kljun, član častnega

razsodišča DIS Janez Blas, župan Občine Škocjan Jože Kapler, podžupan Občine Škocjan Alojz Hočevnar, predsednica KS Bučka Ljubica Hočevnar, predsedniki drugih KO DIS in Zagreba.

Osrednji govornik je bil Gregor Kaplan, ki je dal poudarek na ne še doseženo pravico o poplačilu vojne škode za premično in nepremično premoženje, ki ga Nemčija še ni poplačala. Povedal je tudi, da si morajo potomci izgnancev in drugih žrtev vojnega nasilja prizadevati, da se tudi to uresniči. Zato bi se morali včlanjevati v KO DIS na svojem območju. Tudi prof. Prunk odločno podpira to prizadevanje potomcev.

Predsednica Ivica Žnidaršič je podelila pohvale za uspešno in aktivno sodelovanje ter prizadevanje za ohranitev zgodovinskega spomina na izgon Slovencev v letih 1941–1945. Pohvale so prejeli: KO DIS Bučka, predsednica KO DIS Bučka Silva Marjetič, DPŽ Bučka, KS Bučka, KD Bučka.

Podarili smo tudi skromno darilce najstarejšemu pohodniku, 93-letnemu Francu Bebru, ter poslali pozdrave z darilom bivšemu zastavonoši Emilu Lemutu iz Moravč, ki se zaradi poškodb pohodov ne more več udeleževati in na

Zaključne prireditve DIS na Bučki po pohodu od Telč do Bučke se je 6. julija 2013 udeležilo veliko ljudi. (Foto: Adi Moškon)

njegovo željo sedaj zastavo nosi njegov prijatelj.

Posebna zahvala velja članom Kulturno-športnega društva Telče za pripravo čaja in omizja, gospema Liberšar in Češek, Adiju Moškonu za spremljavo izgnanske himne in zvoke po prireditvi, DPŽ

Bučka za pogostitev, Milanu Hočevarju za pripravo omizja, Tilnu Hočevarju za ozvočenje, pokrovitelju DIS, g. Rutarju za očiščenje poti, in Jelki Tršinar za pomoč pri sooblikovanju programa.

Uršula Marjetič

Iz govora Gregorja Kaplana na zaključku prireditve ob pohodu ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke, v soboto, 6. julija 2013, v Kulturnem domu na Bučki

Spoštovani izgnanci in izgnanke, gostje, pohodniki, spoštovani krajanji! Mlade generacije, ki izгона nismo doživeli, si težko predstavljamo, kako hudo in težko je bilo slovenskim izgnancem, ko so jih oboroženi fašisti odgnali z doma. Žalost, jok, prazni domovi, ki so jih takoj naselili kočevski Nemci.

Najprej so vas odpeljali v hleve in konjušnice na rajhenburški grad, nato pa v nemška izgnanska taborišča. Kar 45.000 Slovencev je prisilno delalo v Nemčiji v času druge svetovne vojne. Veliko jih je bilo izgnanih tudi v Srbijo, Hrvaško, Madžarsko in Italijo.

Morda je malce nenavadno, da na tej prireditvi potomec žrtev slovenskih izgnancev dobi odgovorno nalogo, da vam govori. Vendar menim, da je prav, da bi se potomci izgnancev in beguncev seznanili s tragedijo, ki ste jo doživeli slovenski izgnanci, in se kot svojci vključili v Društvo izgnancev Slovenije ter

tako pomagali svojim starim staršem, staršem, ali drugim svojcem pri delu v Krajevnih in Območnih organizacijah DIS. Dolžni smo ohraniti zgodovino in nadaljevati delo, da bo društvo, z vsemi Krajevnimi in Območnimi organizacijami DIS, delovalo, tudi ko živih prič ne bo več.

Osebo sem se z delom društva spoznal med študijem, v času, ko je potekala največja dejavnost za uveljavljanje vaših pravic. Naredil sem nekaj seminarov in nalog in tudi moje diplomsko delo se je nanašalo na vojno škodo. Delo društva dobro poznam in občudujem dosežene uspehe in dobro delovanje na vseh ravneh DIS, ki se izvaja kljub častitljivi starosti večine njegovih članov.

Čeprav je ob tragedije izгона, ki je v vsej svoji surovosti prizadel tudi te kraje, minilo že več kot 70 let, je spomin na te dogodke še danes, predvsem pri teh navzočih živih pričah, še kako živ.

Imel sem srečo, da sem lahko veliko teh zgodb slišal prav od vas, ki ste vse te strahote izkusili na lastni koži. Tudi moja stara teta in strici so bili izgnani.

V izgnanstvu je iz Bučke in okoliških vasi umrlo 56 krajanov. Spomin nanje ste lepo obeležili na plošči na Kulturnem domu.

Ljudje, ki jim je uspelo preživeti in se vrniti na rodno grudo, so morali izmučeni, izstradani in na koncu svojih moči vse začeti znova. Brez orodja, ob izropanem domu, brez pridelka na polju in brez sleherne pomoči. Razvrstili so vas med nepomembne za zmago nad fašizmom in nacizmom. Izgnanci in begunci ste bili brez vseh pravic. Niso vam priznali nikakršne vojne odškodnine, niste imeli nobenega zdravstvenega, socialnega in pokojninskega varstva, niso vam priznali invalidnine.

In prav v tem, spoštovani slovenski izgnanci, je velika stvar, da se niste vdali usodi, da ste kljub ponižanju in nečloveškim pogojem vztrajali pri ohranjanju svojega jaza, preživeli in vseeno gojili ljubezen do domovine, jo obnavljali in marsikaj odpustili.

Danes, ko naj bi si delili isto evropsko streho in naj bi EU bila nekakšna naša širša domovina, je čudno, da se nič, ampak čisto nič ne reče v Evropski uniji o vojni škodi.

Morda zato, ker je to za naslednico, Nemčijo, le drobiž? Za žrtve in Slovenijo to gotovo ni le drobiž. Je veliko več.

V iskanju zgodovinske primerjave v potrpežljivosti in dostojanstveni drži, ki jo še živče žrtve fašizma in nacizma izkazujejo, je moč iskati vzor, kako trdna sta volja in ponos neke skupine ljudi, ki se je združila v okviru delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.

DIS je bil ustanovljen 9. junija 1991. leta. Ni naključje, da je bila prav na Bučki ustanovljena prva Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije, že 1. novembra 1991, in da je prav od tukaj bilo dano veliko pobud za urejanje pravic žrtvam vojnega nasilja.

Po 20 letih so rezultati delovanja Društva slovenskih izgnancev izredni. Gradivo se ne šteje v straneh, pač pa ga je za cel izredno dobro založen arhiv. Številne knjige, največ jih je napisala krajanka Ivica Žnidaršič, so zakladnica dokazov, **kaj je bilo treba narediti, da so se vaše pravice uzakonile**. Številni projekti, ki so nastali v društvu, zlasti za ohranjanje zgodovinskega spomina, ki v teh časih, ko postajajo različne oblike nestrpnosti del našega vsakdanjika, še kako dobro služijo v opomin na dogodke izpred več kot sedemdesetih let.

DIS in aktivni slovenski izgnanci pa so storili še en pomemben korak – mednarodni. Tisto, česar veliki niso bili sposobni storiti. Povezati izgnance, prisilne delavce in begunce v mednarodni odbor. Prav to je po več letih prizadevanja uspelo Društvu izgnancev Slovenije, ki je organiziralo tudi **prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma**, s katerega so bile poslane pobude predsednikom evropskih držav, da naj več storijo za žrtve fašizma in nacizma in da naj naslednice agresorskih držav v drugi svetovni vojni plačajo vojno odškodnino.

Prav je, da organiziramo pohode in prireditve, da pošljemo javna sporočila tudi predsednikom evropskih držav, Evropski uniji in še posebej Nemčiji, da slovenski izgnanci in begunci, nad katerimi je bil izvajan genocid, še živijo in zahtevajo poravnava vsaj delne vojne škode za izgu bljeno premoženje med drugo svetovno vojno. Zavezniki v drugi svetovni vojni so poskrbeli le za odškodnine za Zahodno Evropo, žrtve narodov Srednje Evrope pa niso imele enake obravnave, kar je velika krivica, ki se vleče še do danes.

Bilo bi pošteno in skrajni čas, da bi se vsaj enajsta vlada Republike Slovenije resno lotila vprašanja vojnih odškodev in slovenske upravičence.

Vsem želim še naprej prijetno druženje, organizatorjem pa čestitke za izvedbo današnjega pohoda in srečanja.

Na prireditvi na Bučki je bil govornik Gregor Kaplan, udeležencem pa so govorili tudi dr. Janko Prunk in mag. Franc Žnidaršič, župan Občine Škocjan Jože Kapler in podžupan Alojz Hočevnar. (Foto: Adi Moškon)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Govor prof. dr. Janka Prunka na Bučki 6. julija 2013

Pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke 6. 7. 2013.
(Foto: Alojz Rupar)

Spoštovane izgnanke, spoštovani izgnanci, dragi prijatelji!
Zelo sem vesel, da sem zopet z vami. Vesel sem lepega govora našega mladega prijatelja Gregorja.

Morda je njegova generacija, ali nekateri iz nje, lahko obet za našo boljšo prihodnost, za novo javno moralo. O tem bi vam želel reči nekaj besed.

V zadnjem poldrugem desetletju smo imeli popolno osebo javne morale. Vse je počel, kar se mu je zahotelo. Seveda je hujše, če si to privoščijo močni, tisti s politično in gospodarsko močjo – ti so takšno stanje izrabili: za nevestno delo, za lastno bogatenje in izvedli največjo krajo nad slovenskim narodom v zgodovini. To njihovo podlo delovanje danes ogroža materialni obstoj slovenskega naroda, ki je v takšni eksistenčni nevarnosti, v kakršni še ni bil.

Vendar ne smemo izgubiti upanja na rešitev. Dvigniti moramo glas proti nameri o zmanjševanju pokojnin in priznavalnin. To je najmanj protiustavno, še bolj pa nemoralno. Pokojnine so najbolj zaslužena in poštena človekova

pravica, zaslužena s poštenim delom, zato je nedotakljiva. Ta pravica je mnogo večja in bolj sveta kot pravica do privatne lastnine, ki so si jo ljudje pridobili brez dela oziroma z netransparentnimi mahinacijami, ali če rečemo enostavno – z goljufijo.

Danes ti in takšni ljudje za obrambo svojega nepoštenega premoženja najemajo sposobne odvetnike, ki jih ubranijo pred roko pravice.

Pošteni delavni upokoenci si kot posamezniki ne morejo privoščiti takšne možnosti.

Zato je naša upokojska nujnost kolektivno opozorilo nosilcem oblasti, naj se ne dotikajo naših pravic oziroma da naj v hudi finančni stiski države pridejo za krčenje na vrsto zadnji, ko bo prej država privila tajkune in pokvarjene in nesposobne gospodarstvenike, ki so obogateli. Vaš glas, spoštovani izgnanci, dragi upokoenci, vaš protest lahko veliko šteje. Bodite uporni in neuklonljivi.

Naj vas k takšni drži spomnim z eno najboljših Kajuhovih pesmi, Slovensko pesmijo.

Slovenska pesem

Samo milijon nas je,
milijon umirajočih med mrličji,
milijon, ki pijejo mu kri biriči,
en sam milijon,
ki ga trpljenje krotoviči
in vendar ga nikoli ne uniči!

Nikoli in nikdar!

Zato ker nismo trhle bilke,
ki po toči ovené.
ker mi nismo le številke,
smo ljudje!

Edino hlapci cvilijo ponižno kakor psi
in lajajo, da nas je malo,
da bi v uporu vse pobralo ...

O, če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo,
zdahtili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!

SREČANJE GORENJSKIH IZGNANCEV

Del udeležencev na prireditvi ob srečanju gorenjskih izgnancev. (Foto: Stanislava Biček)

V soboto 6. julija je bilo pod Ribensko goro pri Bledu 13. srečanje izgnancev iz osmih DIS Gorenjske. To so KO Jesenice, Bled, Bohinj, Srednja Dobrava, Radovljica, Tržič, Škofja Loka in Kranj. Srečanja se je udeležilo sto šestdeset izgnancev in okrog dvajset svojcev. Glede na povprečno starost izgnancev, devetinšdeset let, je bila udeležba dobra.

Najstarejše udeleženke, gospe Milke iz DIS Bled, smo se spomnili s pozornostnim darilom. Iz Dolenjske sta bili izgnani skupaj s hčerko, mama, rojena 1924. leta, hčerka 1940. leta. Na srečanje je prišla iz Doma dr. Janka Benedika.

Janez Komljanec, podpredsednik DIS, je pozdravil prisotne, govoril o delu in prizadevanjih za ohranitev naših pravic in neumornem delu predsednice Ivce Žnidaršič.

Program je zadovoljil zbrane, ganjenost nekaterih pa smo opazili ob petju naše himne Oh, kako je dolga pot, ki jo je za ženski pevski zbor priredil Franc Podjed.

Prvič je bila na takem srečanju delegatka Krajevne organizacije DIS Zagreb, Marinka Lušin Jocić.

Župan Bleda Janez Fajfar je pozdravil vse prisotne in med drugim povedal, da se trpljenja izgnancev ne sme pozabiti in je prav, da se srečujemo, da nas okolica sliši in vidi.

Vsem, ki so sodelovali pri izvajanju kulturnega programa in srečanja, iskrena hvala.

Polona Cerkovnik,
KO DIS Bled

Knjiga o vsebini sestanka Mednarodnega odbora, ki so jo prejeli navzoči na sestanku v Moskvi 6. septembra 2013

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Praznično srečanje članov KO DIS Trbovlje

6. junija 2013 je Krajevna organizacija Trbovlje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 organizirala srečanje ob dnevu izgnancev 7. juniju, ki se uvršča med prireditve ob 1. juniju - občinskem prazniku občine Trbovlje. Srečanja se je udeležilo okrog 70 izgnancev in njihovih sorodnikov, predstavnica Občine Trbovlje Tatjana Jevšvar, podpredsednik Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Albin Pražnikar ter predstavniki sosednjih krajevnih organizacij Društva izgnancev Hrastnik, Radeče, Dole pri Litiji in Polšnik.

Srečanje je otvoril in vodil predsednik Krajevne organizacije Trbovlje Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Ivan Tolar.

Sporočilo srečanja se glasi: »Minilo je leto dni od našega snidenja pred tem spomenikom izgnancem Občine Trbovlje in pred nami je novo leto. Letos mineva 72 let od prihoda okupatorja - nemške vojske v našo deželo, ravno toliko tudi, odkar so prvi izgnanci morali zapustiti svoja domovanja, 68 let pa je preteklo od kapitulacije nemškega okupatorja in vračanja izgnancev v domovino. Vemo, da nam je izgnanstvo, ki nam je skupno in nas povezuje, vzelo otroštvo, mladost in možnosti razvoja. Okupator je za sabo pustil

ruševine in opustošenje, nam pa ni preostalo nič drugega, kot da se lotimo obnove naših domov in domovine. Življenje je teklo naprej, leta so minevala in danes se srečujemo tukaj s svojimi spomini. Želja vseh nas je, da se vojno nasilje nikoli več ne bi ponovilo - to je naše izročilo, za katero se borimo danes in ga želimo prenesti na naše zanamce.«

Predstavnica Občine Trbovlje Tatjana Jevšvar je pozdravila vse prisotne ter jim zaželela prijetno druženje, hkrati pa pohvalila dejavnost in prizadevanja Krajevne organizacije Trbovlje in Društva izgnancev Slovenije ter izrazila podporo delovanju društva. Albin Pražnikar je tudi vsem prisotnim zaželel vse dobro, poudaril pa je, da si društvo še naprej prizadeva za ohranjanje in pridobitev pravic izgnancev ter ohranjanje spominov na izgnanstvo, ki naj bi opominjalo naše zanamce. Omenil je tudi še neizpolnjeno obljubo Občine Trbovlje, da bo prispevala sredstva za muzej izgnanstva oz. obnovo prostorov taborišča - hlevov v Brestanici.

Druženje so s kulturnim programom popestrili pevci moškega pevskega zbora Zarja in registri.

Ivan Tolar

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica, v aprilu 2013. (Foto: Marijan Špegelj)

Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev - Celovec

Predsednik Zveze slovenskih izseljencev s sedežem v Celovcu Jože Partl je 15. septembra 2013 sklical redni občni zbor v kulturnem domu na Radišah.

Občni zbor so začeli ob 14.30 uri z uvodnim kulturnim sporedom, ki so ga izvajali članice in člani SPD Radiše.

Z rednim občnim zborom, ki ga prireja vsaki dve leti, želijo oživiti spomin na

nasilni pregon iz domovine in na pregnanstvo. Zbor pa je namenjen tudi srečanju bivših sotrpinov v prijetni domači družbi.

Sklic občnega zbora je hkrati tudi izraz prizadevanja, da bi med koroškimi Slovenci ostala živa izgnanska zavest, ki jih je povezovala v dobi pregnanstva.

Pozaključku občnega zbora je sledilo družabno srečanje.

Občni zbor KO DIS Boštanj

Občni zbor KO DIS Boštanj je bil 1. junija. Redno pride pozdravit izgnance tudi predsednik Krajevne skupnosti Boštanj Jože Udovč. Vedno pa preseneti z govorom in pesmijo tudi Vida Križnik. (Foto: I. Ž.)

Občni zbor KO DIS Zagorje ob Savi

Delovno predsedstvo na letnem občnem zboru KO DIS Zagorje ob Savi. (Foto: Deana Dolinšek)

Dne 27. junija 2013 smo se zbrali na letnem občnem zboru. Ozračje je ogrel mešani pevski zbor »Ladko Korošec« pod vodstvom dirigenta Riharda Majcna.

Po pozdravnih besedah predsednice KO DIS Zagorje Marjete Pešec je nekaj svojih pesmi predstavil gospod Vlado Garantini. Nato je predsednica poročala o delu, ki je temeljilo predvsem na združevanju izgnancev za isti cilj, to je, da se ohranijo njihove pravice. Odvzeli so nam klimatsko zdravljenje. Omenila je tudi zbiranje prispevkov za obnovo hlevov. Povedala je, da so člani v večini prispevek že poravnali, nekateri ga pa še bodo. Tudi

občina Zagorje je z razumevanjem župana Matjaža Švagana nakazala 600 evrov za obnovo hlevov v Rajhenburgu.

Občnega zbora so se udeležili tudi gostje iz sosednjih občin ter podpredsednik krovne organizacije DIS Albin Pražnikar, ki je spregovoril nekaj besed o vojni škodi, predstavnik ZB za vrednote NOB Rado Čeh in še drugi.

Udeleženci občnega zbora so bili s podanimi poročili in informacijami o delovanju našega društva zadovoljni in so izrazili željo, da se ob letu zopet srečamo.

Marjeta Pešec

Občni zbor KO DIS Studenec pri Sevnici

Od leve proti desni predsednik KO DIS Studenec Peter Rupar, 29. septembra 2013. (Foto: Alojz Rupar)

Dne 29. 9. 2013 je bil občni zbor KO DIS na Studencu. Na zbor je bilo vabljenih 125 izgnancev in beguncev. Čeprav so vsi starejši, se radi udeležujejo sestankov, saj jih družijo skupna usoda. Na zboru je bilo podano poročilo o delu v letih 2012–2013 in povedali so, da obiskujejo starejše in bolne člane, udeleževali so se prireditev sosednjih krajevnih organizacij DIS, bili so na izletu na Koroškem, obvestili so člane, da bodo 28. 9. 2013 odprta vrata v hlevih taborišča v Brestanici. Udeležili so se tudi prireditve v Mostecu 7. junija 2013 ob dnevu izgnancev.

Sprejeli so tudi program za delo do konca letošnjega leta in za leto 2014. V oktobru bodo imeli izlet v Ribnico in okolico.

Še naprej bodo informirali člane DIS o vseh pomembnih dogodkih v društvu.

Zlasti bi želeli, da v članstvo DIS vključujejo sinove, hčere, vnuke in vnukinje, da bi nadaljevali tradicijo spomina na genocidno politiko nad Slovenci med drugo svetovno vojno.

V razpravi so sodelovali predsednica KS Šentjanž Terezija Repovž, predsednica KO DIS Boštanj Lojze Rupar in Sevnice Vincenc Zelezina, in predsednik KS.

Predsednica DIS je navzoče seznanila s prizadevanji društva za uveljavitev odškodnin za gmotno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno. Povedala je tudi, da bodo terjali od Vlade RS, da se premoženje, ki so ga leta 1945 v Sloveniji zapustili Avstrijci in Nemci, že vložijo v sklad za poplačilo vojne škode.

Peter Rupar

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Z občnega zbora Krajevne organizacije DIS Petišovci-Benica-Pince Marof

Krajevena organizacija DIS Petišovci-Benica-Pince Marof je izvedla zbor društva 22. junija, na dan, ko se spomnimo izгона priseljenih kolonistov lendavskega območja v madžarsko internacijsko taborišče Šarvar.

Zbrali smo se v Ribniškem domu v Lendavi. Od 55 članov društva je bilo navzočih 30 članov. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič in častni član DIS mag. Franc Žnidaršič, predsednik Demokratične stranke dela.

Občni zbor je po določenem dnevnem redu odprl podpredsednik KO DIS Alojz Voščun. Pozdravil je navzoče, posebno povabljenega gosta.

Tajnica društva je obudila spomine na trnovo pot primorskih in istrskih beguncev v času I. svetovne vojne ter na ponovno izgubo domačij med II. svetovno vojno. Spomnila nas je na ponižanje, obupne higienske razmere, bolezni ter množično umiranje otrok do tretjega leta starosti.

Dvakrat v svojem življenju so morali bivši prebivalci Julijske krajine zapustiti svoj dom in dvakrat so morali graditi ali obnavljati svoja bivališča brez pomoči in brez povrnjene vojne škode.

Predsednik društva Alojz Voščun je poročal o delovanju društva. Lansko leto, ob 70-letnici izгона v taborišče Šarvar, so skupno z borčevsko organizacijo, Društvom Primorcev in Istranov ter upokojenskim pevskim zborom iz Lendave organizirali proslavo v Šarvaru. Slavnostna govornica je bila predsednica DIS Ivica Žnidaršič. Brez pomoči občine Lendava in župana Antona Blažeka osebno in DIS-a bi težko organizirali takšno srečanje taboriščnikov.

»Naše vrste se redčijo. Vedno več imamo težav z zdravjem, zato se vedno teže udeležujemo sestankov. Še vedno

pa najdemo toliko moči in poguma, da napolnimo avtobus s 30 člani za udeležbo na proslavi ob dnevu izgnancev. Prav toliko se nas opogumi za druženje na izletih. Lani smo bili na Bučki in si ogledali rojstno hišo naše predsednice DIS in v Brestanici, kjer smo si ogledali obnovljeno taborišče.

V letu 2012 smo obiskali dva 90-letnika in jima izročili skromni darili. Oba sta bila vidno ganjena. Razveselila sta se družbe ob svojem jubileju.

Naši člani društva so vsi prispevali po 10 evrov za dokončanje in ureditev zbirnega taborišča za izgon Slovencev.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič nas je obvestila, da jim je uspelo, da nam niso ukinili plačila za dodatno zdravstveno zavarovanje. Članom je priporočila, naj se naročijo na Vestnik DIS, ki nas seznaja z novostmi zakonskih sprememb.

Mag. Franc Žnidaršič nas je seznanil z razmerami kriznega časa doma in v svetu. Izrazil je potrebo po povezovanju brezposelnih in socialno prizadetih državljanov Republike Slovenije. V nestabilnem času je vprašanje, ali bo vlada vzdržala pod pritiski opozicije in Bruslja. Če bodo predčasne volitve, se moramo potruditi, da bi imeli v DZ človeka, ki bo zastopal naše interese. V prvi vrsti moramo izterjati od Nemčije, da nam povrne gmotno škodo.

Ob koncu občnega zbora se je predsednik Krajevne organizacije DIS obema gostoma zahvalil za udeležbo, predsednici DIS pa še posebej čestital za rojstni dan. Ob tej priliki smo ji izročili zelo lepo orhidejo, se ji zahvalili za dolgoletno plodno delo in ji zaželeli veliko uspehov tudi v prihodnosti.

Občni zbor smo zaključili z malico in se ob 15. uri vsi veseli razšli.

Marija Antolin

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Lendava (Foto: F. Ž.)

Pohod skozi vasi kozjanskih izgnancev

Krajevena organizacija DIS Kozjansko je v soboto 14. septembra 2013 pripravila 7. pohod skozi vasi kozjanskih izgnancev. Pohod je bil posvečen tudi 68. obletnici vrnitve iz izgnanstva.

Zbirno mesto je bilo pri Motelu Ribnik v Kozjem ob 8. uri, od koder je pohodniški avtobus odpeljal v Zagorje pri Lesičnem. Pohod smo začeli ob 9. uri pri kapelici (Tovornik) in šli preko Topolovega, kraja, kjer je bila zajeta Tončka Čeč.

Pot smo nadaljevali do spomenika NOB v Lesičnem, nato pa odšli na

Vino Goro do lovskega doma, kje je bil krajši počitek z okrepljenjem. Pohod pa smo končali pri spominske obeležju v Kozjem, kjer nas je pozdravil župan občine Kozje, Dušan Andrej Kocman.

Pohoda se je udeležil tudi mag. Franc Žnidaršič, častni član DIS.

Sledila je krajša slovesnost, po njej pa družabno srečanje izgnancev in borcev Občine Kozje.

Ivan Kunej,
predsednik KO DIS Kozje

Občni zbor KO DIS Raka

Občni zbor KO DIS Raka 10. 8. 2013. (Foto Alojz Rupar)

Kot vsako leto se tudi letos naše društvo izgnancev in beguncev občnega zbora udeležuje in ga povezuje s krajevnim praznikom Rake. Izgnanci in begunci imamo še vedno žalostne in težke spomine na drugo svetovno vojno, ko so nas nemški vojaki na silo odpeljali v razna nemška taborišča. Tudi Raka in okoliške vasi so doživele ta usodni dan, ko slovenski narod je bil izgnan.

V naših srcih živi spomin na trpljenje, ki se ga na letnem občnem zboru vedno spominjamo in marsikomu solza še danes orosi oko.

Jaz osebno ta dogodek nosim in imam zapisan v svojem srcu, kot da se vse to dogaja danes. Preveč je bilo hudo.

Izgnanci in begunci z Rake se udeležujemo raznih prireditev po Sloveniji, ki spominjajo na drugo svetovno vojno. Tako smo bili 6. junija, na dan izgnancev, v Ljubljani, na pohodu ob nemško-italijanski meji na Bučki in še po raznih krajih po Sloveniji. Čeprav je že veliko let za nami, se še vedno spominjamo časa trpljenja, ko smo postali sužnji v nemških taboriščih.

Zato se tudi v naši KO DIS na Raki vsi člani odbora trudimo, da pripravimo dober letni občni zbor, namenjen vsem izgnancem in beguncem. Zato vedno opozarjamo, da kdor le še zmore, naj pride, vsaj tukaj, na občnem zboru, bo lahko začutil bolečino svoje mladosti in trpljenja naših staršev, ki jih ni več med nami.

Dragi izgnanci, begunci in vsi prisotni! To je del naše zgodovine. Kljub starosti članstva so naši zbori vedno dobro obiskani. Zbora se je udeležila gospa Zdenka Kaplan, predsednica Komisije za stike s kraji izgnanstva in članica Izvršnega odbora DIS. Povedala nam je veliko zanimivega in s svojim znanjem nas vedno usmerja in pomaga ohranjati ta zgodovinski čas, saj je bila tudi ona žrtev tistega časa. Hvaležni smo ji za spodbudne besede, ki nam jih namenja za ohranitev spomina na trpeče izgnanstvo. Ona in Alojz Rupar sta nam tudi poročala o delu DIS in važnih sklepih.

Na zboru so bila podana tudi poročila o delu Krajevne organizacije, blagajniškem poslovanju ter program dela za tekoče leto.

Vsem članom odbora hvala za vso pomoč, ki ga društvo potrebuje pri izvajanju tega programa.

Na naše povabilo so prišli tudi predsedniki iz drugih KO DIS, ki smo jim hvaležni, da lahko skupaj z njimi obujamo spomine na izgnanstvo. Predsedniku KS Raka Silvu Krošlju hvala za vso pomoč in pa tudi besede govora, namenjene trpečemu izgnanstvu.

Tudi pevkam izgnankam se za vse lepe pesmi zahvaljujem.

Anica Žabkar,
predsednica KO DIS Raka

Spomin o izgnanstvu

Naj spomini živijo
in hrepenijo
lepota ljubezni
njim prisluhni zna
duša se odpira
od srca vse izvira.

Zvezdnato je nebo
vse vidi oko
spominov izgnancev
je tisoč bilo
dušo napolni
zapiši vse to.

V neznanski bolečini
je vzdihovalo srce
v taborišču izgancu
svobodo zapre
v objemu spominov
tišina solza
izgnanec se vrne
spet smo doma.

Malo je še časa
ko nas več ne bo
zapiši izgnanec – izgnanka
to bolečino v slovo
ko mene in tebe
na svetu več ne bo.

Anica Žabkar

. Izleti . Izleti . Izleti . Izleti . Izleti .

Od Plečnika do Cankarja, Močilnika in Bistre

Pred Plečnikovo umetnino, cerkvijo sv. Mihaela v Črni vasi

Zrtve vojnega nasilja, ki se združujejo v Krajevni organizaciji Domžale, vsako leto pripravijo vsaj eno zanimivo ekskurzijo, na kateri si ogledajo zanimivosti in znamenitosti naše domovine, včasih pa pogledajo tudi čez mejo.

Tokrat so se z avtobusom odpeljali v Črno vas ter si ogledali znamenito cerkev sv. Mihaela, katere projekt je ustvaril še bolj znameniti arhitekt Jože Plečnik. Župnik Primož Lavtar, ki je pred leti nekaj mesecev preživel v župniji Dob, nas je ob zanimivi razlagi o gradnji cerkve spomnil na vrsto Plečnikovih lastnosti. Cerkev, precej nenavadno in drugačno od drugih, si je res treba ogledati.

Naslednja postaja je bila spominska hiša Ivana Cankarja, največjega slovenskega pisatelja. Prijazna oskrbnica nas je temeljito

seznanila z zgodovino Vrhnik, Cankarjevega rodu, predvsem pa njegovimi deli in pomenom za slovensko književnost. Nismo le obudili znanja o velikem literatu, temveč smo izvedeli veliko novega, predvsem pa bili navdušeni nad odločitvijo Vrhničanov, da povsod, kjer se le da, na tablah predstavljajo Cankarjeve misli iz njegovih del. Ena smo našli tudi ob obisku izvira Ljubljance pri Močilniku.

Naša zadnja postaja je bila Bistra in v njej prijazen vodič Janez, s katerim smo obhodili Tehniški muzej Bistra, a žal videli le najpomembnejše eksponate, saj za več zelo zanimivega potovanja od zbirke do zbirke je bilo dve uri odločno premalo.

Vera Vojska

Po poteh spominov

Del izletnikov pred eno izmed barak Partizanske bolnišnice Franje

Tudi letos smo v KO DIS Kamnik organizirali avtobusni izlet po Sloveniji, izgnancev in njihovih najbližjih. Naš KO DIS združuje občane Kamnika in Komende, ki so bili med drugo svetovno vojno z rodne grude izgnani večinoma v nemška taborišča. Člani KO DIS so tudi otroci izgnancev.

Tokrat smo se z avtobusom odpeljali proti Cerkljanskemu. Članica KO DIS Marija Golob nas je tudi tokrat odlično vodila po poteh spominov in skozi zgodovinska dejstva ter skrbela za kulturni del programa našega potovanja. Za razvedrilo in dobro voljo je ob pomoči izletnikov odlično s harmoniko poskrbel Denis Kregar, vnuk naše članice.

Najprej smo obiskali Partizansko bolnišnico Franjo - državni kulturni spomenik, ki sodi med svetovno dediščino in nosi znak evropske dediščine. Skrite bolnišnice so bile med drugo svetovno vojno posebnost slovenskega odporniškega gibanja. Gradili so jih v gozdovih, težko dostopnih gradah in kraških jamah. Med letom 1942 do 1945 jih

je delovalo okoli 20. V njih je našlo zatočišče več kot 15.000 ranjencev.

Po dobrem kosilu v prijetni gostilni, kjer smo tudi zapeli in zaplesali ob zvokih harmonike, smo si v cerkljanskem muzeju ogledali razstavo »Cerkljanska skozi stoletja« in »Pust je kriv! Pripoved o cerkljanskih lafarjih«. Cerkljanska lafarija je danes del ohranjene pustne dediščine.

Obiskali smo še domačijo pisatelja Ivana Tavčarja na Visokem pri Poljanah.

Izlet je bil tudi priložnost za izmenjavo izkušenj o izgnanstvu. Poleg ponosa zaradi visoke stopnje solidarnosti med ljudmi v času druge svetovne vojne in napredka v standardu življenja, doseženega po osvoboditvi izpod okupatorja, je bilo med izletniki čutiti tudi jezo in žalost nad sedanjim stanjem, do katerega so nas pripeljale vlade po osamosvojitvi Slovenije.

Ob prijetnem druženju je dan kar prehitro mineval in morali smo se napotiti proti domu.

Mag. Julijana Bizjak Mlakar

Goli otok – izlet KO DIS Radovljica

To nekdanje taborišče je občasno sprejelo tudi do 1600 zapornikov. (Foto: Tone Pristov)

Krajevna organizacija Društva izgnancev Radovljica deluje že 21 let. V društvu DIS smo se združevali zato, da smo lažje uveljavljali pravice, ki nam pripadajo kot izgnancem 2. svetovne vojne. Kot izgnanci in taboriščniki pa smo želeli spoznati, kako so drugi sotrpini doživljali vojno v taboriščih po Evropi. Upravni odbor KO DIS si je zadal nalogo, da nas popelje na ogled Golega otoka, kjer je bil v času informbiroja zapor za politične zapornike.

26 članov KO DIS in svojcev se je v ponedeljek, 26. avgusta 2013, ob 5. uri zjutraj, v hudem naluvo odpeljalo iz Lesc proti otoku Krku. Vozila nas je prijazna voznica Brigita. Do Postojne smo ustavljali in pobirali še druge potnike, v Ljubljani pa se nam je pridružil še naš vodič g. Radovan Hrast. Radovan je bil eden prvih devetih zapornikov na Golem otoku. Med vožnjo proti Krku nam je opisal in predstavil potek dogodkov iz informbirojevskih časov. Tako smo iz prve roke izvedeli vso tragiko in krutost o Golem otoku, o katerih se drugače ne govori veliko.

Prispeli smo v pristanišče mesta Krk. Tam nas je že čakala prijazna posadka ladje »Tajana«. Vkrkali smo se na ladjo in postregli so nam s sardelami in pijačo. Med vožnjo v lepem sončnem vremenu smo občudovali lepote otokov. Po dveh urah smo prispeli na Goli otok.

Ko so prvi zaporniki prišli v to taborišče, tam ni bilo nobenega drevja. Z golimi rokami in slabim orodjem so izkopavali skale. Le-te so prenašali na določena mesta in jih tam klesali. Z njimi so zidali barake, ograje, vodne zbiralnike in vse, kar so potrebovali za bivanje. V izkopane jame pa so nalagali zemljo, ki so jo pripeljali z ladjami. Vanje so sadili drevje. Ob slabi hrani, pomanjkanju vode, trpinčenju paznikov ter sadističnih sojetnikov je bilo življenje na Golem otoku zelo kruto. Nekateri jetniki so bili zaprti tudi po dvakrat. Veliko zapornikov je umrlo tudi zaradi epidemije tifusa. Pokopavali so jih v vrečah, kar v morju. Vse svoje trpljenje in krutost tega taborišča je slikovito opisal g. Hrast v knjigi z naslovom Viharnik.

Mi smo naš ogled na otoku zaključili in se podali na morje. Na ladji smo imeli kosilo in se medtem pripeljali na otoček Grgar. V tistem času, ko je bil na Golem otoku politični zapor, je bilo na otoku Grgar žensko taborišče. V lepem sončnem vremenu, ki nas je spremljalo preko celega dneva, smo se na otoku kopali v prijetno toplu morju. Po dobri uri kopanja smo se odpeljali na Krk.

Z avtobusom smo se odpeljali domov, kamor smo v dežju prispeli pozno zvečer.

Tone Kavčič,
KO DIS Radovljica

KO DIS Globoko-Pišce

Izlet članov KO DIS Globoko-Pišce

Kakor v vseh KO DIS imamo tudi v programu DIS Globoko-Pišce razne aktivnosti, med katere spadajo tudi izleti in druženja. Ker je zelo veliko zanimanja za tovrstne dejavnosti, je UO tudi letos pripravil zanimiv izlet, ki smo ga izvedli osmega junija. Tako smo se tega dne z napolnjenim avtobusom zapeljali v severovzhodno Slovenijo. Najprej smo obiskali znano oljarno Šaruga v Melah pri Radencih, kjer so nam predstavili način pridelave bučnic in bučnega olja ter omogočili pokušino teh izdelkov z domačim kruhom.

Drugi del dneva smo namenili obisku romarske cerkve Sveta Trojica, po kateri se imenuje tudi kraj, ki leži med Radgono in Lenartom. Ogledali smo si notranje prostore cerkve. Lahko rečem, da spada med najlepše v Sloveniji. Ogled je zanimiv za vsakogar.

Tretji del dneva smo zaključili z dobrim kosilom in ob štajerski kapljici s prijetnim druženjem. Ob domači pesmi in dobrem razpoloženju smo ob 18. uri sedli na avtobus in še za dne prišli srečno domov.

Jože Bračun

. Spomini . Spomini . Spomini . Spomini .

Solze in kruh

Skoraj gol hrib, ki je skrival manj bogato rudo železa. Rekli so mu Sauberg, nad vasjo Ehrenfriedersdorf v Erzgebirgu ob nemško-češki meji. Če bi med leti 1941–1945 zmagal Hitlerjev rajh, bi bile globine tega hriba slovenski grob. Tam bi najbrž končali tudi fantje med štirinajstim in sedemnajstim letom. To so leta med otroštvom in zgodnjo mladostjo. To je čas za življenjske odločitve, čas, ki je najbolj občutljiva doba v človeškem življenju. Če takrat ne uspeš slediti nekemu dolgoročnemu načrtu, ga le stežka, ali pa nikoli več, ne ujameš.

Že z opoldanskim obrokom se želodec ni nasitil. V njem se je prelivala grahova juha, ob srebanju te polivke pa so fantje preštevali kroglice, ki so plavale na površju tople vode. Ob večerni odpravi na delo v rudnik železove rude so pričakovali izdatnejši obrok. Natanko ob 17. uri so, tako kot vsak večer, zasedli prostore v taborišču in čakali na odprtje kuhinjskega okenca. Zgodilo se je, kot vsak dan. Nastavljali so aluminijaste posode, ki jih je kuharica napolnila z eno zajemalko krompirjeve. Vsak je po že utečeni navadi čakal tudi na težko pričakovani in najbolj zaželeni kos kruha. Elfi je dvignila roke in s kretljivo nakazala, da kruha ni.

Za trenutek se posvetimo tistim fantom, pravzaprav otrokom, ki so se pod težo strašnega pritiska odpravljali na dolgo in težko delovno noč v rudniške globine. Sinovom so v teh letih starši še prizanašali in jim podaljševali otroški sen. Tega v taborišču niso poznali. Po li-
cich so jim spolzele solze, ki so v glasnem

joku kapljale v krompirjevko. V tem trenutku ni bilo moč zbežati pred strahom, kako brez hrane vzdržati preteči napor. Kuhinjsko okence se je zaprlo, približeval se je čas odhoda na delo. Ob uri se je pričel spust v globine. Med polnimi vagončki rude, v temi in pod curki vode so fantje izgubljali moči. Izkušeni socialist, 75-letni Nemec Johan, kot so rekli tistemu, ki je vagone pošiljal na površje, je, posebno za mladoletnike, veliko storil. V stiski jih je zagovarjal pred rudniško oblastjo, vendar jim povsem ni mogel pomagati, saj je tudi sam trepetal in imel odmerjen obrok hrane.

Tekoči trak ni smel niti za trenutek obstati. Nesreče niso bile redke, vendar izpada kljub temu niso poznali. Kontrolna straža je ves čas pozorno opazovala potek dela.

Tista noč je bila posebno dolga. Težko je bil pričakovan polnočni čas, odmor in seveda obrok, ki bi ohranil moč mladim. Sirena je končno naznanila počitek. Fantje so se drug za drugim prikazovali s polnimi vagončki rude. Socialist, kot da bi vedel za praznino v trebuih, je kar hitro delil zajetne kose kruha z rezino slanine. In kdo bi vedel, kje je Johan dobil toliko čaja, da je napolnil otroške želodce. Tudi svoj kos kruha je razrezal na šest delov in z njimi dopolnil obrok.

Pozabljene so številke, koliko noči in dni je bilo prezrtih za kruh, le solze so zamakale misli in ugibanja, kaj bo prinesla prihodnost.

Jože Križančič

Kamnita roža med grobovi

Jasenovac – Kamnita roža (Foto: A. Kramar)

Spet sem v Memorialnem centru Jasenovac, na dan, ko so se uprli in šli v preboj nedolžni taboriščniki, 837 jih je bilo, dne 22. aprila 1944. Rešilo se jih je samo 101, med njimi Slovenec – Edvard Boršnik, doma z Rijeke na Hrvaškem.

Na komemoraciji žrtvam so se poklonili predsednik Hrvaške dr. Ivo Josipović, predsednik Sabora Josip Leko, predsednik vlade RH Zoran Milanović in mnogi drugi.

Spet gledam Kamnito rožo (Kameni cvijet – kakor ga imenujejo Hrvati), ki se dviguje visoko in simbolizira življenje. Ta prekrasni spomenik je delo umetnika Bogdana Bogdanovića. Odkrili so ga 4. julija 1966. Od takrat do danes se skoraj vsako leto prihajam pokloniti žrtvam, ki jih je do danes registriranih 83.145. Med njimi je bilo 266 Slovencev

(6 otrok, 65 žensk in 195 moških), tudi moj oče Martin Kramar.

Vedno se na tem mestu sprašujem: Oče, zakaj so te ustaši ubili? Nemci so te s celo družino pregnali iz Maribora v Bosno, kasneje v Virovitico na Hrvaškem, te leta 1943, skupaj s 26-imi iz Virovitice, zaprli, pretepli in poslali v zloglasno taborišče Jasenovac. Takrat smo te zadnjič videli, krvavega, a se nam nisi smel približati.

Oče, že sedemdeset let je minilo, odkar te ni. Ne boš pozabljen. Za seboj si pustil šest otrok, tvoje ime je vklesano v Jasenovcu in tudi na spomeniku v Mariboru. Na Teznu, nekaj sto metrov od hiše, ki si jo sam zgradil leta 1940, je danes po tebi imenovana Kramarjeva ulica.

Mirno počivaj ob Kamniti roži med nedolžnimi žrtvami.

Alojz Kramar

Dan odprtih vrat

Ob dnevu odprtih vrat v taborišču za izgon Slovencev 28. 9. 2013 so prišli na ogled taborišča člani DIS iz Radelj ob Dravi. Pripeljal jih je predsednik KO DIS Marjan Špegelj.

Premalo je znano, da so bili hlevi, konjušnice in barake pri gradu Rajhenburg leta 1941 eno največjih zbirnih taborišč za izgon Slovencev.

V prostorih na gradu Rajhenburg pa je od 7. maja 1941 deloval nemški okupacijski in preselitveni štab za Spodnjo Štajersko. Slovenske izgnance so v zbirnem taborišču – v grajskih hlevih in konjušnicah v Brestanici popisali, tu so kovali tudi »svetince« s številkami, ki so jih morali nositi slovenski begunci obešene okoli vratu. Skozi objekte pri gradu Rajhenburg je šla v izgon velika večina izgnanih Slovencev, in sicer 45.000 v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško, 7500 v Srbijo. Skozi to taborišče je šlo v izgon tudi 500 slovenskih duhovnikov.

Prizadevanja DIS za ohranitev vsaj dela taborišča

V Uradnem listu RS št. 81 z dne 5. oktobra 1999 je bil objavljen odlok o razglasitvi gradu Rajhenburg in njegovega območja za kulturni spomenik državnega pomena.

Bivši grajski hlevi in konjušnice pa v tem odloku niso bili zajeti, zato so bili v okviru denacionalizacije vrnjeni trapistom oziroma Mariborski škofiji. Polovico hlevov in konjušnic je odkupil Evrosad, ki ima v njih skladišča za sadje.

Leta 2001 smo v DIS začeli pospešeno iskati možnosti, da bi del hlevov ohranili kot zgodovinski objekt.

Ker se niti občina niti država nista odločili za ureditev in zaščito taborišča, je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 začelo pogovore z Mariborsko škofijo in z njo 27. septembra 2004 sklenilo najemno pogodbo za dobo 99 let, z namenom ureditve objekta kot »spomenika o tragediji izгона Slovencev«.

Če DIS tega ne bi bil storil, tega objekta danes ne bi bilo več.

Objekte je DIS dobil v razpadajočem stanju. Potrebna je bila popolna obnova lesene ostrišja, streh in notranjosti taborišča.

Nujna je bila izdelava kanalizacije in drenaže ter ureditev odvodnjavanja z dvorišča objekta.

Kako je potekala dosedanja obnova taborišča

Takoj po podpisu pogodbe z Mariborsko škofijo je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 naročilo načrt za obnovo in vložilo zahtevek za pridobitev gradbenih dovoljenj.

Že 24. novembra 2004 smo podpisali pogodbo za obnovo ostrišja in streh za del poslopja grajskih hlevov. Ta dela so bila zaključena 15. aprila 2005.

V letu 2006 smo 30. julija začeli obnovo fasade celotnega objekta in ureditev odvodnjavanja meteornih vod. Do konca leta je bila obnovljena fasada celotnega objekta.

V letu 2007 smo obnovili stene, strepe in vrata v dveh prostorih nizke stavbe taborišča,

Takšno je bilo taborišče marca 2005.

uredili smo tudi celotno notranje dvorišče in delno okolico. V letu 2008 smo obnovili tri prostore v nizki stavbi taborišča: uredili tla z nasutjem, izveden je bil podložni beton in omet sten. Uredili smo zunanjo kanalizacijo (odvod vode od ponikalnice do gozda) in sanitarije v nizki stavbi taborišča.

V letu 2009 smo namenili veliko skrb vzdrževanju objekta, zlasti vodovoda, in urejanju okolice.

V letu 2010 smo do kraja uredili tretji prostor v pritličju taborišča, izdelali strop in tla v tem prostoru ter vrata.

V letu 2011 smo postavili stopnice v zgornje prostore taborišča.

V maju in juniju 2012 so se začela obnovitvena dela zgornjih prostorov taborišča. V drugi polovici leta 2012 smo obnovili tri prostore. Obnova četrtega prostora pa se je ustavila. V tem prostoru smo obnovili samo okna, vrata in električno napeljavo.

Strokovni nadzor obnove taborišča je brezplačno opravljal univerzitetni diplomirani gradbeni inženir Vladimir Rostohar.

V letu 2012 in do 15. maja 2013 so člani Krajevnih in Območnih organizacij prispevali za obnovo zgornjih prostorov zbirnega taborišča hlevov v Brestanici 61.603,62 evrov. Občine pa so prispevale v letu 2012 in 2013 za obnovo taborišča 10.896,00 evrov. Precej stroškov je pokrtil tudi Izvršni odbor DIS.

Seznane darovalcev in višine prispevkov za obnovo zgornjih prostorov taborišča smo vezali v posebno knjigo.

Vsem, ki so prispevali, da smo lahko nadaljevali obnovo zbirnega taborišča za izgon Slovencev, se Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 najlepše zahvaljuje.

Ivica Žnidaršič, prof.

Obnovljeni del taborišča

Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Vjekoslav Bokar 99-letnik

Pri jublantu med prijetnim pogovorom

Dne 4. junija 2013 sta 99-letnega izgnanca Vjekoslava Bokarja obiskala predsednik KO DIS Dobova Branko Bogovič in poverjenica Ivanka Radanovič, mu čestitala za visoki jubilej in ga skromno obdarila. Še vedno je bister, čeravno manj gibljiv kot včasih, ko je bil dober plesalec in kolesar pa bivši predsednik Društva upokojencev Dobova-Kapele.

Sedaj ga zelo pogrešamo njegovi »kavni« prijatelji, živi pa skupaj z družino sina Slavka, sedanjega predsednika DU Dobova-Kapele, ki lepo skrbi za njihovega »dedeka«.

Ivo Veble,
podpredsednik KO DIS Dobova

Jubileji v KO DIS Raka

V Krajevni organizaciji DIS Raka smo doslej obiskali člane, ki so že dopolnili visoke življenjske jubileje 90 let in več skupaj s predstavniki KS, DU in RK Raka. Zaželeli smo jim še obilo zdravja in osebne moči ob premagovanju težav,

ki jih še zlasti z leti prinaša življenje. Obiska in skromnega darila so se nadvse razveselili. Ob prijetnem klepetu in obujanju spominov nam je čas prehitro minil. Poslovili smo se z željo, da se še srečamo.

Na obisku pri Francu Govšaku z Vrha, ki je pri devetdesetih še krepkega zdravja.

Na njenem domu v Ravnem smo z obiskom razveselili 92-letno Jožefo Novak.

Ob praznovanju 90-letnice Martina Hrušvarja, ki jesen življenja preživlja v krogu sina in njegove družine na Raki.

92-letno Matildo Lokanc smo prijetno presenetili in z njo poklepetali v domu pri Brusnicah.

90. rojstni dan Stanislave Vajdič

Naša članica Stanislava Vajdič je 27. aprila 2013 dopolnila častljivih 90 let. Živi sama v hiši na Savski cesti v Sevnici. Je še zelo živahna in duhovita. Skupaj z njenimi sorodniki smo praznovali njen visoki jubilej in obujali dogodke iz neprijetnega izgnanstva, ki se jih še živo spominja. Zaželeli smo ji še veliko trdnega zdravja.

Stanislava je svoj jubilej praznovala na svojem domu v Sevnici.

Predsednik KO DIS Sevnica
Vincenc Zalezina

Na obisku pri 90-letnem Jožetu Kranjcu, ki mu zdravstvene težave z veliko prizadevanostjo in skrbjo lajša žena Milka.

Antonijo Božič z Jelenika smo ob njenem 90. rojstnem dnevu razveselili v Domu Metlika. V živahnem pogovoru smo ji prinesli delček domačega vzdušja.

100 let Roze Lipej

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945
Krajevna organizacija Bizeljsko

ob 100 letnici

Rozi Lipej

iskreno čestitamo, se zahvaljujemo za sodelovanje
in želimo še vrsto let

Na Bizeljskem, 28.7.2013

Ivanka Petan je praznovala 90 let

V Dečnem selu pri Artičah je praznovala 90. rojstni dan Ivanka Petan, rojena 16. 7. 1923. Obiskali smo jo predsednik KS Artiče Anton Gajšek, predstavnika KO DIS Artiče Karl Levak in Jože Sotler, predstavnice KO RK Artiče Zofka Godec, Tonica Krošelj in Jožica Kožar.

Družina Petan je bila s starši in šestimi otroki leta 1941, kot mnogi drugi, izgnana v Šlezijo. Tako ji je bila v mladosti odvzeta svoboda. Po štirih letih se je s starši in družino vrnila v domovino na uničeno in porušeno domačijo. Ostala je pri starših na kmetiji in delala razna kmečka dela. Rada je šivala, pletla, še najrajši kvačkala, kar z veseljem še danes opravlja.

Lepo je, da na jesen njenega življenja zanjo skrbi nečak Stanko Lupšina.

Na sredini slavljenka Ivanka Petan

Še vedno je polna optimizma, vedrine in poguma, zato Ivanki želimo še veliko zdravih let.

Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak

Sporočilo uredništva

Vljudno prosimo Krajevne in Območne organizacije DIS, da naj enkrat ali dvakrat na leto skupaj slikajo jubilate, člane, starejše od 90 let. Skupaj jih fotografirajte takrat, ko jim pridete čestitat.

Ker je jubilentov čedalje več, ne bomo mogli objavljati fotografij za vsakega posebej.

Prosimo tudi, da so sestavki o njih čim krajši in da nam besedila in slike pošljete po elektronski pošti na naslov drustvoizgnancev@siol.net

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:
Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Tatjana Frajle - Maslo
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevár, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košák, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Martin Podlesnik, Ljubljana
Stanislava Račič, Ljubljana
Alojz Rupar, Boštanj
Marijan Špegelj, Muta
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev
Karel Levak, Artiče

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jože Kveder, Domžale
Jožef Pograjec, Polšnik

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče Zofija DERNAČ	6. 04. 1924	31. 07. 2013
KO DIS Bizeljsko Marija DEGEN Marija HUDINA	07. 11. 1917 30. 10. 1930	23. 07. 2013 08. 07. 2013
KO DIS Bled Ivan BERNARD Marija MOŽAN Milka POGAČNIK Martina SEBANC Ernesta ZUPAN	15. 05. 1930 1939 21. 09. 1924 13. 11. 1936 31. 01. 1923	16. 08. 2013 13. 07. 2013 26. 08. 2013 13. 07. 2013 09. 09. 2013
KO DIS Bohinj Štefaniya SVENŠEK	23. 12. 1926	31. 07. 2013
KO DIS Brestanica Albin PUSTIŠEK	27. 02. 1928	20. 07. 2013
KO DIS Boštanj Neža BLATNIK	30. 11. 1910	22. 09. 2013
KO DIS Brežice Martin CERJAK Anton GALIČ Franciška KAPUSTA Andrej PAVLIN Martin VOGRINC	31. 03. 1933 02. 01. 1937 09. 03. 1931 12. 07. 1935 23. 10. 1936	20. 07. 2013 15. 08. 2013 27. 08. 2013 10. 09. 2013 23. 08. 2013
KO DIS Celje Stanislav ZUPANČIČ	06. 04. 1932	16. 05. 2013
KO DIS Čatež ob Savi Jožef KRIŽMAN Jožef VOLK	04. 05. 1937 12. 02. 1933	25. 04. 2013 02. 09. 2013
KO DIS Jesenice Marija GRINTOV Branko PAVLOVČIČ Jelena STANA Franc ŠTERK Marija VENGUST	20. 02. 1937 13. 09. 1934 03. 02. 1926 06. 03. 1924 23. 05. 1923	13. 05. 2013 28. 06. 2013 14. 08. 2013 19. 06. 2013 08. 07. 2013
KO DIS Krška vas Ivan AJSTER Albert LORBER Viljem MILER Marija PUČEK Elizabeta SRPČIČ Jožefa ŠKVARČ Ivanka URBANČ Marija ŽOKALJ	10. 02. 1934 15. 02. 1946 26. 09. 1942 08. 08. 1933 20. 06. 1926 05. 04. 1930 21. 08. 1935 17. 03. 1923	11. 06. 2013 13. 04. 2013 07. 2013 20. 07. 2013 07. 2013 23. 06. 2013 20. 08. 2013 04. 04. 2013
KO DIS Laško Nada KUGELMAN	18. 10. 1939	11. 09. 2013
KO DIS Leskovec Marija DRAŠLER Franc PETELIN Ana ŠKODA	14. 10. 1915 21. 03. 1926 01. 09. 1925	28. 06. 2013 21. 06. 2013 20. 05. 2013
KO DIS Ljubljana Šiška Marija JAKOPIN	09. 12. 1926	18. 06. 2013
KO DIS Ljubljana Vič–Rudnik Božidar ČIVČIČ Ana KUŠAR Rozalija PUSTAVRH	13. 05. 1918 25. 02. 1924 29. 09. 1923	04. 07. 2013 27. 09. 2012 05. 07. 2013
KO DIS Maribor Tabor Zofija BERGHAUS Marta KUKOVEC Marija TOMAŽIČ	08. 01. 1926 21. 01. 1925 30. 11. 1924	16. 04. 2013 02. 05. 2013 11. 06. 2013

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Novo mesto Elizabeta PAIČ	28. 08. 1922	09. 11. 2012
KO DIS Pince Marof-Benica-Petišovci Milan FRANČEŠKIN Elizabeta PAVLETIČ	09. 10. 1922 06. 06. 1920	01. 07. 2013 08. 08. 2013
KO DIS Polje ob Sotli–Buče Ana KOTNIK Jože PRISTOVŠEK	17. 08. 1932 18. 11. 1928	01. 09. 2013 13. 04. 2013
KO DIS Polšnik Marija PORNAJELŠEK	18. 04. 1921	22. 05. 2013
KO DIS Ptuj Vera BRUMEN Albin TOMŠE Danica TOMŠE Franc TRAVNIKAR	30. 08. 1909 04. 01. 1914 1923 23. 03. 1935	05. 08. 2013 22. 06. 2013 10. 08. 2013 15. 05. 2013
KO DIS Radeče Štefka GOLJUF Cirila GRAHEK Stane NOVAK Albin OCVIRK Franc STRNIŠA	17. 12. 1930 07. 01. 1934 24. 09. 1929 03. 03. 1936 21. 12. 1932	19. 08. 2013 27. 07. 2013 30. 07. 2013 26. 05. 2013 11. 07. 2013
KO DIS Sevnica Janez BLAS Ivanka TRBOVC	03. 08. 1934 21. 03. 1935	13. 09. 2013 10. 06. 2013
KO DIS Slovenska Bistrica Miloš HMELAK Ljudmila KOCIJANČIČ	02. 05. 1928 02. 07. 1942	26. 06. 2013 31. 07. 2013
KO DIS Srednja Dobrava Alojz FAJFAR Franc FELICIJAN Marija ŠLIBAR	19. 06. 1929 22. 04. 1941 11. 07. 1932	25. 06. 2013 12. 07. 2013 24. 08. 2013
KO DIS Studenec Ana CEROVŠEK Rudi ČRTALIČ Martin NOVŠAK	17. 02. 1939 07. 03. 1929 27. 07. 1934	05. 09. 2013 29. 07. 2013 21. 06. 2013
KO DIS Šentjanž Jože PODLOGAR	14. 04. 1939	20. 08. 2013
KO DIS Škofja Loka Janez PINTAR	27. 05. 1928	17. 08. 2013
KO DIS Trbovlje Stanislav GROŠIČAR Francišek KRAMŽAR Vincencij – Janez PELKO Silvester RUPNIK Mihael STRGARŠEK	- - - - -	18. 04. 2013 24. 04. 2013 30. 06. 2013 15. 06. 2013 05. 05. 2013
KO DIS Trebnje Marija BARLE Amalija BREŽNIKAR Anton GRABNAR	11. 07. 1942 14. 08. 1922 16. 03. 1919	23. 07. 2013 02. 08. 2013 06. 09. 2013
KO DIS Zagorje Franciška BRINJEVEC Alojzij HROVAT Justina JAVORŠEK Dušan KOLENC Rozalija KOVAČ	03. 09. 1935 13. 05. 1933 21. 03. 1924 25. 06. 1919 01. 11. 1936	08. 09. 2013 06. 07. 2013 18. 05. 2013 27. 06. 2013 03. 08. 2013
KO DIS Žalec Angela STRGAR	-	05. 07. 2013

Seminar za prostovoljce DIS

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 bo v četrtek, **14. novembra 2013** organiziral seminar za prostovoljce DIS, ki bodo sodelovali v Krajevnih in Območnih organizacijah DIS pri organizaciji potrebne pomoči članom DIS na domu. **Seminar se bo začel ob 9. uri in bo predvidoma trajal do 14. ure.** Na seminarju se bodo udeleženci seznanili z delovanjem DIS, pravicami izgnancev in beguncev po obstoječi zakonodaji za žrtve vojnega nasilja ter pravicami po zdravstveni, socialni in pokojninski zakonodaji. Poseben vsebinski poudarek bo namenjen oblikam pomoči na domu osamelim, bolnim, invalidnim in pomoči potrebnim članom DIS, ki jih lahko razvijejo in izvajajo Krajevne in Območne organizacije DIS. Vsi zainteresirani se lahko na seminar prijavijo na naslov: Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, Linhartova 13, 1000 Ljubljana, ali po elektronski pošti na naslov drustvoizgnancev@siol.net. Prijavite se lahko tudi po telefonu 01 4344 880 ali 051 38 32 32. V prijavi napišite svoje ime in priimek ter točen naslov. Seminar je brezplačen. Organizacijske in druge stroške bo kril Izvršni odbor DIS. **Prijave sprejemamo do 30. oktobra 2013.** Tistim, ki so se na tak seminar že prijavili, ni treba prijav pošiljati še enkrat, ker bodo vsi dobili vabila na takratni naslov.

Izvršni odbor DIS